

1928

4 Desembre. ~~però~~ Encar que'ls impresos sien fets ací, volem mirar que l'escampament vingui de La Haia.

2 Gener. ~~que~~ La publicació del Concurs te d'ésser les nostres estrenes de Nadal o Cap d'Any, a Catalunya.

7 Gener.

20 Desembre. ~~que~~ Per fi sembla que ara arrencarem el Concurs, el Concurs de ~~que~~ qual si bé no serà pera Nadal, com havíem volgut, no obstant, se publicarà per Any Nou.

El Prof. Anzilotti te donada la seva conformitat a la prova d'impremta que li trameterem, en la qual i referent al Jurat, ha tingut la cortesia de substituir el mot "sousinscrits", per el de "soussignés", que nosaltres no osarem posarhi, sense una autorisació ben explícita, com aquesta.

Per la seva part, el Prof. van Eysinga suggerí algun retoc, veritables minucies, i a més, proposava intercalar una frase incidental, amb intent de subratllar una de les manifestacions que nosaltres considerem vitals en l'exposició del objecte del Concurs. En el fons, no era sinó preocupació de mentalitat o sintaxis alemanya, que no te aplicació a les nostres llengües llatines, car mes aviat trencava la claredat afirmativa, per la qual raó demanarem al Prof. van Eysinga permetés ometrela.

Obtinguda telegràficament la seva conformitat, les convocatories definitivament a l'impremta i sembla que haurem acabat la carrera d'obstacles.

1929

2 Gener. ~~que~~ El derrer dia de terme pera'l concurs de les "Memòries Patxot" ~~que~~ rer de la Cucurulla, un gros treball amb un assaig sobre la ciència catalana mig eval: es d'En Millàs i Vallcrosa.

Tinc el pressentiment de que aquestes botides carpetes ens donaràn molt que fer, perquè En Millàs es orientalista,

1929 però no es físic i en canvi nosaltres som físics i no som
2 Gener. orientalistes, de manera que no sé com lligarà això. No
Resposta trigarem gaire a saber-ho.

7 Gener. Dies enrera me telefonà En Cambó dient que'ns hau-
Cambó-Fabra. riem de veure. Aleshores jo havia fet llit i encara no
podia sortir de casa; d'altra banda, ell també estava quelcom
macat, segons me comunicà.

Aquest matí hi som anat i m'ha parlat del projectat ho-
menatje an En Pompeu Fabra; que una comissió li havia encar-
regat que m'en parlés, a fi de que hi donessim una empenta.

Sembla que algú havia pensat en regalarli una casa, pro-
posició inocenta de gent que no sap el trasto que es actual-
ment la propietat. L'idea s'afinà i concretà en el propòsit
de ferli un capital de cent mil pessetes.

He demanat an En Cambó que me donés el seu parer pera
que jo'm pugués situar. Ha respost que ell pensava posarhi
deu mil pessetes i li semblava que jo havia de fer altre tant.
Dixisti!

Després hem convingut que Catalunya dèu fer una ofrena
per l'estil al Mtre. Millet, com ja s'havia tractat en altra
ocasió, si bé de moment, valia mes deixarhi anar un xic de
temps entre una cosa i altra.

10 Gener Finalment, ens hem esbravat una mica respecte de l'ac-
Publicació titud del Vaticà, que's va definint contra nosaltres i a fa-
Concurs de brir de l'estatisació eclesiàstica, permor del prebendisme.

Ell n'estava indignat i jo somreia recordant la "testamenta-
ria Romaguera", que me feu mestre d'aquestes realitats que
ara escandalisen a tothom i venen de nou, malgrat ésser cosa
vella i reincidenc. Amb motiu d'això i referent a l'aparato-
sa informació del Nunci li he repetit çò que vaig dir de ca-
lent en calent a W'Anguera: "que aquella informació me feia
l'efecte d'un espionatge de compte-meitat entre Roma i Ma-
drid.

1929 Avui responc al Prof. Altamira que ara es a
7 Gener. Madrid.

Resposta Altamira. Li dic que assaijaré d'ablanir la rigidesa que Concurs La Haia.

15 Gener. se sent en la seva carta; que estant avesat a l'experimentació, no desconeix la valor internacional del espanyol, però que no es cas de qualitat, ni de quantitat, sino senzillament de concomitància; que camino de cara a la mort, realisant el meu propi testament, per la qual raó els deures m'interessen més que no pas els drets, perquè'l sacrifici s'acorda mellor amb la dolor dels que sofrim; que soc gelos de la llibertat de l'intelligencia i que perxò vull proclamar el Concurs d'una manera ben visiblement independenta "de los histerismos, revuelos e inversiones que padecen actualmente algunos pueblos latinos".

Calles Solana. Afegeixo que si estés aquí, amb nosaltres, aviat se convenceria de lo meritori que son certes actituds. Retrec la deporable indiscreció d'aquells telegrames de Madrid, esbomtant el projectat Concurs, quan encara'ls interessats no havien dit res i tot just ho estaven estudiant.

La meva epístola acaba sollicitant que ell ens accompanyi fins al acabament d'aquest Concurs, al qual ell, de bell començament, s'havia sumat tant expontaniament.

10 Gener Com que ja fa dos o tres dies que deuen haver començat d'escamparse les convocatòries de La Haia, de Concurs de La Haia. Llavors, cidirem amb En Maspons que la premsa d'ací podia publicarho i en conseqüència avui "La Veu de Catalunya" i altres diaris ja ho duen.

14 Gener Rebut carta d'En Rafael Altamira, de Madrid.

Incident Altamira. La seva resposta es lealment efusiva; explica Acabament.

que ell no abandona pas el Concurs, sinó que el deixava en altres mans perquè an ell ja no se'l necessita, però que a la menor indicació nostra, vindrà de seguida amb el

1929 mateix entusiasme de sempre.
14 Gener. Afegeix que la seva proposta era feta pensant en la opinió americana que, al menys per ell, es una valor que no cal oblidar, ni esgarriar.

Se veu que ha ben compres els motius de la meva actitud d'independència.

Aludeix a l'indiscreció diplomàtica que esbombà el Concurs abans d'hora, calificant-ho d'història curiosa que algun dia m'esplicarà: "una habilidad egoista, muy frecuente en quien la empleó".

També demana exemplars de la convocatoria per a repartir.

Per tant, l'incident s'ha resolt satisfactoriament.

18 Gener. En Maspons acaba de telefonarme fora de sí, per Calma Holandesa. què ha rebut carta de La Haia en la qual li escriuen tranquil.lament que pensen tenir aviat les convocatories enllestides, a punt de tirar al correu; detallen lo rebut i desitgen saber si encare n'enviarem gaires mes i que mentrestant, gestionen del correu holandès que'ls faci una rebaixa.

Així han estat debades totes les nostres previsions i combinacions: aquelles remeses escalonades, la cortesia de deixar per a la cua, les adresses de la Península Ibèrica; la pressa de fer expedicions de sobres per avió, convergint amb el correu de terra, etc. I es que nosaltres havíem comptat amb moltes coses i detalls, menys la tant coneguda calma holandesa, ben diferent del nostre temperament.

En altres ocasions, això fora un punt escapat que podria haver espatllat la reixida de la tasca, mes aquest concurs se veu que es nat amb bona estrella i te d'anar be per força.

19 Gener. A casa d'En Carreras i Candi, ens hem aplegat Concurs Patxot amb En Valls y Taberner per a'l veredicte del Concurs i Ferrer.

Patxot i Ferrer. En Daniel Girona s'ha excusat per no poder sortir de casa.

1929 El canvi d'impressions ha estat breu, perquè els parers
19 Ge - resultaven força concordants.

S'ha convingut premiar el treball, en francès, sobre la política oriental d'Alfons V, d'autor rumà, Marinescu, que no ha volgut amagar el seu nom.

Hem donat un accessit de 1.500 pts. a un assaig, en català, sobre "La Crisi de les llibertats nacionals", que potser no encaixa ben bé dintre'l tema, però que es molt documentat i noatreix una tesi que'ns toca molt d'aprop.

També hi havia un altre treball, que resulta fora de convocatòria, presentant una visió de conjunt del esperit dels nostres juristes clàssics, fentne una exposició sumament interessant i atractívola, on ens ha semblat poder sospitar la pluma d'En Maspons i Anglasell. Caldria que aquest treball fos publicat.

Resolt el veredicte, En Carreras i Candi, m'ha dit que tenia l'encàrreg, en nom de dues persones, de ferme avinent la conveniència de cenyirnos a temes històrics, que son més nostres i tenim massa oblidats, en lloc de qüestions de filosofia social.

He respost que aquesta observació ja feia temps que me l'esperava, si bé volia remarcar que es inexacte la preterició de temes històrics, car en els concursos, sempre hi havia hagut un tema històric alternant amb altre d'experimentació social, malgrat lo qual ambdues menes resultaven massa sovint deserts. D'altra banda, els concursos son a nom i en recordança d'un home, l'acció característica del qual fou aquest aspecte polític-social, que jo no podia sotsmetre ni sacrificar a ningú.

La veritat de l'observació d'En Carreras i Candi es que, permor del caracter de corporació oficial que té l'Acadèmia de Bones Lletres, l'actual composició de la mateixa i la creixent tivantor de certs problemes de la vida pública a casa nostra, els meus temes de vegades comprometen l'oportu-

1929 nisme tradicional de gran nombre d'acadèmics. Es un mal que ja vaig preveure i fer constar de bell començament i que no te altra solució que'l sotstraure'ls Concursos Patxot i Ferrer, de tot lligam corporatiu.

En Valls i Taberner s'ha mostrat molt interessat en aquest dialeg, amb el qual ell no comptava.

Desè Concurs = Enllestint la feina, hem passat a la concurs Patxot i Ferrer. vocatòria del desè concurs, fixantne'ls temes.

A proposta d'En Carreras i Candi, oferim un premi de 1.500 pts. al estudi d'algun dels "Moviments socials, polítics o econòmics de Catalunya, dels segles XVIe al XVIIIe".

I havent-ens enterat En Valls i Taberner de l'existe-
cia d'un treball, en francès, d'autor difunt, sobre la "Mar-
ca Hispanica", l'hem posat a concurs de 1.000 pts. per si la viuda'l volia presentar.

22 Gener. Els coneguts de la redacció del "Scriptorium" de L'Arxiu de Ri- Ripoll —colla Tomàs Raguer i Cía.— vingueren a tro- poll.

2 Febrer barme aquesta tardor sollicitant cooperació per l'Ar-
xiu que projecten instal.lar en l'iglesia de Sant Pere, de dit lloc. Els vaig dir que jo ara ja portava una càrrega mas-
sa feixuga pera poder esbarriar el meu esforç, però que mi-
raria de fer quelcom, expressió de la meva simpatia perso-
nal, la valor de la qual fora d'ordre moral i no s'havia pas de judicar per la seva materialitat.

Arribat el moment de realizar aquell oferiment, ara ens trobem amb les ordres de Roma, treient el català de la igle-
sia, perseguint i expatriant sacerdots catalans i en un mot, pretenint barrar el pas a l'ànima catalana que Deu ens donà.

Així les coses, avui escriu an aqueils companys dient-els que me dol no poder oferirlos ço que jo volia, perquè se tracta d'un Arxiu Parroquial, es a dir, una oficina burocrà-
tica estatista, segons la nova pràctica romana, amb la qual nosaltres, els catalans, no tenim res que veure, car som ro-

1929 masos al carrer servant la doctrina cristiana que la Iglesia
22 Ge - hi ha deixat oblidada.

Estic segur de que la meva resposta punyirà fondamentan aquells bons ripollencs, tant mes quan interiorment ells mateixos també han de compartir l'argument i no'l poden desfer. Ara, nosaltres continuem l'Iglesia del Christ, mentres que'ls altres, Roma, s'ha venut an el Cesar. Totes les dependències son pariones.

23 Gener. Per fi, després d'uns mesos d'encallament, segons Butlletí de costum de les impremtes, avui ha sortit el "Butlletí de Dialectologia Catalana".

Dialectologia Catalana", vol. XIII, corresponent al semestre Juliol-Desembre del 1925, amb el qual reprenem la continuació d'aquesta seriosa publicació.

A la seguida, aniran els vols. corresponents als anys 1926, 1927 i 1928, els materials dels quals son a punt, i d'ací a Nadal, ens proposem deixar al dia aquest "Butlletí".

2 Febrer Acabem d'enterrar En Rossend Serra y Pagès.
Rossend Serra Sabent-el gravement malalt, ans d'ahir al matí aní y Pagès.

a visitarlo i me reconegué encar, dient-me: "No's pot pensar l'alegria que'm dona!"

Se posà a parlar de folklore, dances populars, llegendarí i amb la mateixa animació, reprengué'l desvari, durant el qual retreia les seves obres teatrals -cosa que jo ignorava- i com que'l panteig creixia a mida que seguia l'exci-

17 Febrer tació, vaig mirar de calmar-lo dient-li que's cansaria massa i calia reposar una mica, com així ho feu i al cap d'una estona de quietut, vaigaprofitar el seu ensopiment pera retirarme sense badar boca. Mes tard hi entrà En Miquel y Planas i ja no'l reconegué.

Morí ahir al matí; que Deu l'hagi. En Rossend Serra y Pagès encarna tota una època de folklore a casa nostra. Autodidàctic, com els del seu temps,

1929 suplí amb l'entusiasme i la constància, la manca d'utilitat
2 Fe - ge inevitable en tots els començaments, treballà sense repòs,
brer. ensenyà pera guanyar-se la vida, col·leccióna, i sota una a-
critut més aparent que real, filla de tragèdies íntimes, ama-
gava una delicadesa, rectitud i cavallerositat, on poden
aprendre els que'l criticaven barroerament.

Vaig mirar d'endolcir els seus darrers anys amb la Medalla del Centre Excursionista de Catalunya i així pogué retornarlo a la entitat on havia esmerçat gran part de la seva vida. Amb el mateix intent de justícia li encomaní l'aplegament del Llegendari Català. Després entrà a l'Acadèmia de Bones Lletres.

Me venia a veure sovint els diumenges acompanyat d'En Gassiot, resultantne la parella mes antitètica que us pogueu imaginar; solia passar a casa bona part de la tarda i gairebé tenia ell sempre la paraula. Quan s'en anaven, era per seguir l'itinerari cap a casa En Miquel y Planas, un dels seus grans amics, al menys en aquests temps darrers.

En el nombrosíssim acompanyament del seu enterrament, ens hem trobat aplegats tota la colla de romàntics i idealistes de la passada centúria, en honor dels quals Espanya ha comès un altre cop d'estat, perquè nosaltres ens obstinem en pensar i creure i afirmar i voler practicar, que l'home es quelcom mes de ço a que pretenen minvarlo les modernes burocràcies governatives, civils i eclesiàstiques.

17 Febrer. Fragment d'una conversa telefònica que acabo de

Misèries Misèrimes. tenir amb En Carreras i Candi, President de l'Acadèmia

de Bones Lletres:

-Escolti, Patxot, l'altre dia, a la sessió de l'Acadèmia, al repartir la convocatòria dels Concursos Patxot i Ferrer, un acadèmic se sorprengué de veure-hi figurar En Valls i Taberner, per l'Institut d'Estudis Catalans, essent així que aquests son disolts.

1929 - Això es la vella cançó del any passat, que aleshores

17 Febrer. ja vaig respondre com calia.

- Es que com que som corporació oficial...

- Sí, van amb mala companyia. Miri, Sr. Carreras. Vostè no ha pas de respondre dels actes d'altri i si algú firma com I.E.C., es cosa d'ell, no pas de Vostès.

18 Abril. - Es que l'Institut es disolt.

Dr. Asilloti. - Jo no ho sé pas, ni'ls del Institut tampoc, car fins ara ningú'ls ha dit res.

- Vol que ho pregunti an En Milà?

- Home, això fora un acte de sabotatge indigna. Aquest acadèmic que's mostra tan devot del servilisme oficial, deu ésser algun familiar de l'acció secreta que ara s'estila.

- Doncs, si li sembla, en la vinent sessió diré que ho he preguntat a Vostè i m'ha respost que'l I.E.C. no era disolt.

- Està bé i pot afegirhi la meva resposta del any passat, que Vostè recordarà i que ara repeteixo. Que se sapia, el I.E.C. no ha estat disolt, però si ho fos, En Patxot el continuaria, i si pretenien ofegarlo ací, rebotaria fora d'ací, perquè jo no sotsmeto l'intel·ligencia a cap autoritat, llevat de la consciència que Deu m'ha donat.

- Es que amb els temps que correm, tot son conflictes...

- I misèries.

Aquest clixé, reproduceix fidelment la mentalitat i la valor moral, d'una colla de gent de l'Acadèmia de Bones Lletres, que certament no's mereix pas l'ajuda que li he donat en moments ben crítics per ella.

Nota agravant. En Ferran Valls i Taberner es a la presó, perquè recollia firmes per un document que s'enviava a Roma amb motiu de les ordres trameses d'allà contra la cristianitat de Catalunya. Probablement, aquell pobrissim acadèmic, causant del incident que transcric, deu tenir por "oficial" d'aquest mon i por "eclesiástico-gubernativa-ita-

1929 liana" de l'altre. després en la tempesta de volar dir qui

17 Febrer. Vet-ací, al descobert, una de les tares de la nostra
societat contemporània. Això es mal de casa, molt pitjor

que'l que puguin fer els enemics de fòra. I fixeu-vos que'ls
que aixis obren, pretenen ésser intel.lectuals. Si no s'ordi,
baix en el fons i en la casa; la Maria Terpuyk ha llegit

18 Abril. Amb motiu d'una carta tramesa pel Prof. Anzilotti,
Dr. Anzilotti. en la qual un concursant demana si hi hauria prefe -
La Haia.

renceia en quant a l'estensió dels treballs que se pre
sentessin, responc al President del Jurat, que efectivament
havíem tractat aquest tema amb el Dr. Maspons; que degut a
la meva experiència, jo era partidari de limitar l'extesa
delos treballs, car això facilitaria molt la tasca del Jurat;
però, com també resulta un entrebanc per a l'autor, decidi
rem deixar la cosa enllaire, tal com ell mateix diu que ho
ha fet, al aclarir la consulta del concursant.

Aaprofito l'avinentesa de correspondre amb el Dr. Anzi
lotti pera enterarlo de que hem rebut varies lletres de don
zelles dels Estats Units, les quals pretenen concorrer.

20 Abril. Per fi tenim llest el vol. VI del Diccionari Agui
Dic. Aguiló. 16, que estava encallat, com tantes altres coses.
Vol. VI.

No dic pas que ha sortit, perque En Fabra es de
parer que no se doni al públic, fins que sia tot ell imprès.

28 Abril. La raó d'En Fabra es que, amb la dèria que té certa gent
de fer mèrits anti-catalans, ens podrien venir amb el ciri
trencat de que això pertany a la Diputació i aquesta no'ns
deixes completar l'obra. De pitjor n'hem vistes, com allò
de fer fondre galeras i mes galeras ja compaginades.

Actualment manquen encara dos volums per a rematar l'o
bra del Dic. Aguiló, tasca que la I.P. s'ha proposat com ho
menatge dagraiment al bell exemple de Mtre. Marian Aguiló.

1929 Ena ~~des~~ ~~des~~ He caigut en la temptació de voler dir quel
 23 Abril sobre la secció com, amb motiu de la Festa de la Medalla, que
 Centre Excursionista enguany s'ha donat al davanter dels alpinis-
 de Catalunya.
 Festa de la Medalla. ~~de~~, tes catalans En Lluís Estasen.

Mossen Llorenç Ribé ha fet una evocació de St. Jordi,
 bella en el fons i en la forma; Na Maria Perpinyà ha llegit
 amb braó una ben concebuda poesia i En Maspons tot descap-
 dellant l'actuació de fe pràctica, ha anat dient coses i
 tinent frases notablement precises per un jurista.

Després m'ha tocat a mi el cloure la Festa, sermonejant.
 Retreient l'idealisme de la passada centúria, amb motiu
 de donar-se la medalla a un muntanyenc, he assaijat de glosar
 la muntanya, aprofitant el seu simbolisme.

Esmenant l'anul.lació de la personalitat humana, que
 perseguixen les preteses societats organissades, acollintme
 a la Natura, les he posat la muntanya en front, corporia
 protesta contra l'arrasament i he mirat de descriure quel-
 com del encis poemàtic d'ella. Elogiant les qualitats que a
 muntanya adquiereixen els alpinistes, els he proposat com a
 guiatge per aplegar-nos tots, part damunt dels solatges de
 la plana. Probablement, com l'altra vegada, la Censura go-
 bernativa aturará les meves quartel.les.

28 Abril. Aquests dies En Fontseré m'ha fet fer la coneixen-
 tor Bergeson. ça de Tor Bergeson, del Servei Meteorològic Norueg.
 Per compte del Meteorological Office de Londres, ha passat
 uns mesos de comissió a Malta, a fi d'estudiar la Mediterrània Occidental i ara retorna per Barcelona, volent comple-
 tar els seus mapes amb les observacions del Servei Meteoro-
 logic de Catalunya.

Li he fet avinent que jo tinc posat a concurs el tema
 de la Meteorologia Mediterrània i que li havia enviat una
 convocatoria a Bergen, la qual ell no coneixia encara per
 haverne estat absent.

1929 ~~28 Abril~~ Ens ha donat una conversa a la R. Academia de Ciències sobre la teoria i aplicacions del front polar, detallant alguns casos molt interessants.

~~28 Abril~~ Després, en conversa particular amb En Fontseré, li hem fet avinent que ací rares vegades ens arriba'l front polar, però, en canvi, els rachos d'Africa'ns comencen de revelar una mena de "front equatorial", car la nostra Mediterrània va resultant mes africana que altra cosa.

En Bergeson, aquests dies, s'ha mostrat un infatigable treballador intensiu i a totes hores se'l trobava regirant els ntres. registres per a omplir falles del seu treball.

L'he acompanyat, amb la seva muller, al Institut de Cultura de la Dona, on justament se ballaven dances populars, que'ls han interessat moltíssim i en l'apreciació de les quals he descobert que En Bergeson era força music. Alles hores també els he dut al Orfeó Català, que estava ensaijant, i la cara del norueg s'ha anat escalfant, entusiasmado de ço que oia i de la feina del Mtre. Millet que, en mànegra de camisa, anava afinant els cantaires individualment. M'ha dit que comptava poderse instalar a Oslo i com que allà disposaria de mes elements, organisaria un chor i ens demanaria cançons catalanes.

29 Abril. A fi de millor assegurar la circulació, principalment a Amèrica, de les nostres convocatories "Carnegie Endowment".

Washington. de La Haia, vaig escriure a la Carnegie de Washington Concurs La Haia.

ton, sollicitant consell i ajuda respecte del particular.

M'ha respost el Director de la "Division of International Law", James Brown Scott, dient que ells reproduiran la convocatoria en l'"American Journal of International Law" i aixis passarà per la vista de 2.500 llegidors. A més, me refereix a una llista d'adresses en l'"Endowment Icar Book", mercès a la qual nosaltres hem enviat directament 580 circu-

1929 lars als Estats Units.

29 Abril

8 Maig El Dr. Millás i Vallicrosa presenta un "Assaig Memòries Patxot. d'història de les idees físiques i matemàtiques a III Concurs. b). Catalunya, durant l'Edat Mitjana".

La personalitat d'En Millàs, que havent guanyat dues vegades la càtedra de Barça., l'hi han negada pel crim d'ésser català i finalment l'han estacat a Madrid; la quantitat i qualitat del treball presentat i l'entusiasme i tenacitat que tot ell respira; la seva competència en l'època triada, tot aplegat feien que la meva actuació de Jurat fos de les mes desagradoses que m'han tocat fins ara.

No es pas que de bell començament no's veiés prou evista la decisió. En Millás exposa i discuteix segons els canons de la historiografia, però nosaltres, físics, som estructurats diferentment, de manera que no es possible l'avinença. Ell analisa meticulosament materials i a nosaltres ens calen resultants, sintetisades dintre la construcció científica del època. I es que'l seu tema solament podia ser tractat pel maridatge d'un físic amb un orientalista, aquest proveint els elements que aquell hauria pogut articular.

D'altra banda el treball d'En Millàs es gros i de profit indubitable, car dona un apleg de monografies, suggerint problemes que caldrà rependre i esbrinar.

El resultat final del conflicte sentimental i científic en que'ns ha posat l'amic Millàs es que nosaltres, com a físics, no podiem pas donarli el premi, que no hem atorgat, però li hem adjudicat una compensació de set mil pessetes, així reconeixent el seu esforç i fentli honorable acatament.

VIE Concurs. També acabava avui el Sisè Concurs (1927), proposant l'estudi de l'estabilitat de les nostres construccions, considerades sota'l punt de vista sísmic, però no hem rebut cap tre-

- 1929 ball amb aquest tema.
- 8 Maig. De que, havent-ho trobat unes disposicions anteriors d'En Maig. Serra y Pages Fa mesos que D. Luis Ulloa m'envià amb dedicatòria, un exemplar del seu darrer llibre, "El Pre-Colom Català. descubrimiento hispano-catalán de América en 1477". A la seguida de les seves anteriors publicacions i l'experiència que n'hagué l'autor, confesso que'l títol d'aquest llibre me feu molta estranyesa, sobretot al veure accentuada més la nota en la portada, "Xristo - ferens Colom, Fernando el Católico y la Cataluña Española". Segons pròpia confessió, la primera vegada que D. Luis Ulloa arribà a Madrid duent la seva tesi del Colom Català, cregué que se l'acolliria amb palmes, i el sorprengué la fredor primer, i després, l'hostilitat no dissimulada: els castellans s'estimaven mes que Colom fos genovès que no pas català. Aleshores, l'autor descobrí que l'esperit de Ferran el Catòlic perdurava igual que en l'època per ell estudiada, i de seguida comprengué moltes coses que abans li semblaven fosques. Però, la seva campanya de rectificació històrica, no liiga gens amb l'actual títol, verament "fernandesc", o sia, fals, car llavors solament hi havia unió personal, de dos monarques i, per tant, no existia l'Estat, ni la "Cataluña Española", fora de la mala intenció de Ferran el Catòlic. Amb motiu d'això, li he escrit agraintli la seva cortesia i aprofito l'avinentesa per a fer-li notar la incongruència del títol esmentat, que fa l'efecte de cosa, no pas filla de la veritat històrica, sinó senzillament imposat per freqüents conveniences diplomàtiques, que sovint resulten massa interessadament mentidores.
- 5 Juny. M'han convocat a casa d'En Serra y Pages, que Serra y Pages. Deu l'hagi. Deixa intel·lectual. Hi havia la seva filla, Na Sara Llorenç i En

1929 Miquel y Planas. Previament, En Gassiot ja m'havia enterat
5 Juny. de que, haventse trobat unes disposicions autògrafes d'En Serra y Pagès, les havien convertides en testament ològraf.

En Serra y Pagès ens parlava sovint de Na Sara Llorens, la seva deixebla predilecta, però jo no la coneixia encar: es un esperit fort hostatjat en un cos molt feble i gastat.

M'han fet llegir les instruccions d'En Serra y Pagès, permor de les quals Na Sara Llorens, En Miquel y Planas i jo, som els que hem de decidir l'aplicació del seu heretage intel.lectual.

Respectant la manera d'ésser d'En Serra y Pagès, que coneixiem prou, y recordant afirmacions categòriques seves, hem començat per resolucions negatives: la deixa d'En Serra y Pagès, no anirà a parar, ni al Arxiu de l'Universitat, ni a l'Acadèmia de Bones Lletres, on romandria enquistat. Tant la seva biblioteca folklòrica, com els nombrosos materials que tenia recollerts, i els treballs inèdits, s'han de conservar aplegats; però, on els podrem situar, particularment en les actuals circumstancies tèrboles?

Un cop més, jo he tingut de repetir la vella cançó: que per ara, a la ntra. terra, no hi ha manera d'estabiliar cap fundació, i que no havent trobat cap solució per mi mateix, tampoc podia oferirne als altres.

El meu raonament ha desil.lusionat visiblement Na Sara Llorens, car s'ha adonat de moltes coses i aspectes d'organització pública, que ignoraba.

Com a solució expectant i preventiva, els he dit que me semblava lo menys defectuós acollirnos al Arxiu Històric Municipal, on el Patronat Massana té jurisdicció especial, que probablement facilitaria una combinació, a base de dipòsit inventariat. En quant a ferne donació, jo m'en som declarat absolutament contrari.

A fi de que'ls companys poguessin ferse càrreg de la

1929 meva proposta, abans de decidirho definitivament, els he pregat que anessin a visitar l'Arxiu Municipal i m'he ofert pera presentarhi a Na Sara Llorens qui, se veu, no coneix gens aquella casa. Això ha estat acceptat en principi, i quan Na Sara Llorens torni de Pineda, m'avisa i continuarem la tasca.

Respecte d'els originals inèdits, que molta gent demana i cobeja, jo som de parer de retenirlos nosaltres, per a major seguretat de moment, i a més, perquè m'ha semblat tras lluir en Na Sara Llorens, una certa il·lusió de publicarlos ella, si podia.

14 Juny. Aquests dies hem tingut reunida ací, sota la Presidencia del general C. Delcambre, la "Commission Internationale pour l'Etude des Nuages", C.E.N.

Ha vingut, aprofitant l'avinentesa de la reunió, per a fer acatament a la col·lecció de nuvols de la "Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera", que el President ha calificat de única al món, tant per la quantitat, com per la manera sistemàtica d'ésser aplegada.

L'objecte de la reunió era discutir l'Atlas Provisori de Nuvols, i deixar-lo en forma definitiva per a ésser promulgat en la reunió de Copenhagen el Setembre vinent.

Solament he pogut assistir a les primeres sessions, perquè les meves miseries corporals, presentantse inoportument, m'han obligat a fer llit. Sortosament, restava el Dr. Fontseré per a mantenir bellament, com sempre, la representació de Catalunya. El novell Atlas contindrà algunes apreciacions físiques nostres, que capgiren certes idees corrents, i una cinquantena de fotografies, triades del Arxiu de Nefologia de la Fundació C.R.C.

El dia abans de cloure les tasques de la C.E.N., el general Delcambre ha suprimit la sessió de tarda, per a tenir la gentilesa de venir a ferme una estona de companyia amb el

1929 Dr. Fontseré.

14 Juny. Assegut a la capsalera del meu llit, hem parlat llargament amb el President de questions de meteorologia, de records del passat, de coses de França, del estat intel.lectual d'Europa, de la ciencia, cultura i neguits de Catalunya, etc. Llavors jo li he ratificat l'oferiment, que ja coneixia per conducte d'En Fontseré, de que la Institució Patxot s'honoraria de subvenir a la publicació del Novell Atlas Internacional de Nuvols. Ho ha agrair fondament i hem fixat unes primeres linees de realisació, que precisarem després de la reunió de Copenhagen.

Nosaltres hem obsequiat la C.E.N. al Orfeó Català, amb un concert d'homenatge, que fou molt reeixit, tant per la part artística, com per el públic que'ns respongué omplint aquell casal.

17 Juny. Acompanyat d'En Maspons i Anglasell, se m'ha

Dr. E. Ammende. presentat avui el Dr. E. Ammende, alemany d'Estonia, "Nacionalitats Europees". Secretari del "Congrés de Nacionalitats Europees".

Tornant de Madrid, passa per Catalunya, l'idealitat de la qual coneix prou, i ha tingut la finesa de venirme a felicitar per raó del Concurs de la I.P. a La Haia, donant-m'en gracies en nom de l'ideologia dels pobles, per a mi, mal nomenats, "minoritaris".

He agrair la delicadesa i a causa de l'opressió que patim, agravada amb l'estat passional characteristic dels meridionals, li he fet avinent la necessitat i justícia de que les Nacionalitats Europees, coneguin i pregonin la sofrència de Catalunya. En el centre d'Europa, aqueixes Nacionalitats se troben de costat i sempre senten l'escalf de l'emoció llur, mentres que nosaltres, isolats en un cantó del mapa, entremig del bloc ibèric i el gal.lic, que'ns converteixen en un mercadeig diplomàtic, segons les respectives conveniències, som pràcticament una regió ocupada, una víctima que cal recordar

1929 mes sovint.

17 Juny -Efectivament, ha respost, sou la Russia d'Europa.

Així encetada la conversa, li he dit que, partint de la distinció entre l'Estat, artifici polític, i el Poble o Nació, fet natural, que ja comença d'esser acceptada, calia anar resoltament i sense embuts a la revisió del concepte d'Estat, un dels molts problemes que la nostra centuria te'l deure de resoldre. A Europa, l'Estat no es sinó la continuació d'antics absolutismes, agravats amb abstraccions enciclopèdiques, que faciliten la creixença i disfressa d'egoïsmes socials. Relliscant per la pendent d'un socialisme inhumà, l'Estat consagra'l parassitisme i s'hi fonamenta i ja toquem al "coming slavery" de Spencer.

Cal afanyarse a esventar tot això, perquè hi ha nombrosos símptomes greus. Per exemple, la França, que tant concirosa està per raó de la minva de població, no te'l coratge de dir que una de les causes del mal, es senzillament l'abus del estatisme, que no respecta ni la cel.lula social bàsica -la família- i la tracta com un mer "fournisseur" de contribuents i de soldats; així escarnida, fora de la seva finalitat moral, la família se marceix i devé xorca. I continuant la negació, la família devindrà una funció d'estat, com la fabricació de segells o de moneda.

Raonant per l'estil, hem arribat molt lluny i jo fins li exposat que no veia perquè un poble o nació, no podia formar part d'Estats diferents i per coses diverses. Quin dubte hi ha que a Catalunya li convindria tenir un conveni amb Espanya i un altre amb França, segons perquè?

Escatint nombrosos caires d'aquestes qüestions complicades, me som planyut de la distinció entre minories protegides i no protegides, car resulta un estigma per al dret, i un sarcasme per a la moral, internacionals.

Si's tracta'l problema per, i amb, justicia, aquesta ha d'esser general i compendre tots els casos; altresment, fora

1929 una invitació a la revolta, puix que solament per la força
17 Juny se podria arribar a la "soi-disaute" protecció.

La denominació de "minories" es ben poc encertada, per-
què presuposa l'acatament a un Estat, moltes vegades trans-
gressor. A Catalunya no som cap minoria, sinó una majoria,
tot un poble, i la minoria son els altres, els invasors, que
usufructuen l'Estat i no agraeixen ni respecten l'hostatge
6 Juliol que se'ls dona. El calificatiu de "nació desposseïda" es més
~~Memòries~~ dreturer en semblants casos.

~~I.E.C.~~
~~Bucció-Hiast~~
~~Ricco-Arques~~
~~lògica.~~
~~Bustam-Biella~~
Generalisant les presents inquietuds de l'Europa espiri-
tual, li he dit que, al meu entendre, hem de desplegar i man-
tenir tres afirmacions capdals: a) llibertat d'intel·ligèn-
cia, b) defensar la personalitat humana, a tot estrop, c) re-
visar la noció d'Estat, reduintla a la condició d'instrument
consentit i paccionat. Això deuria constituir el credo del
neo-liberalisme: l'època de les colonies, ja es finada.

16 Juliol. Els meus punts de vista, probablement exposats amb rec-
~~Escriptori~~
~~palau.~~
~~Internació~~
~~llooms.~~
titud massa geomètrica per a un diplomàtic com el Dr. Ammen-
de, de totes maneres l'han interessat molt, i després de de-
manar la solidaritat de Catalunya, havent complert el seu
comès, ens hem despedit ratificant la simpatia internacional.

24 Juliol. Hem completat el vol. XIII dels "Estudis Universi-
Estudis Uni- taris Catalans", corresponent al any 1928.
versitaris
Catalans. El núm 2, del segon semestre, que ha sortit ara,
Vol. XIII.

conté la continuació del treball de P. Rehr sobre'l Pa-
pat a Catalunya, un estudi d'En Reparaz (fill) sobre cartò-
grafs catalans; una nota d'En Bohigas referent al Repertori
dels Manuscrits Catalans, recensions, etc. Al final i com a
informació per a arxivjar, reproduceix la convocatòria del Con-
curs de la Institució Patxot, a La Haia.

30 Juny. Encara que tot sovint hem d'anar repartint
Concurs La Haia. convocatòries, que se'ns van demanant, l'escampada

1929 ja es practicament realisada i potser val la pena de consignar-ne les xifres.

En nombres rodons hem enviat: 6.000 convocatories franceses, 4.000 d'angloses i 2.000 d'alemanyes. Les primeres d'exhaurir-se foren les alemanyes, després les franceses, les quals ferem reimprimir.

6 Juliol seurense de la Ha sortit el fasc. 4 del vol. I de les "Memòries Històriques" del Institut d'Estudis Catalans, Secció I.E.C. Històrico-Arqueològica.

En ella en Serra-Ràfols comença la publicació Baetulo-Blanda.

de la "Forma Conventus Tarragonensis", part correspondint a Baetulo-Blanda, complint la col·laboració de Catalunya a la "Forma Orbis Romani", segons l'acord amb l'Union Académique Internationale.

16 Juliol. Passejant m'han vingut a visitar N'Estelrich i En Campalans, Estelrich-Cam- demanant parer sobre diversos aspectes de l'actuació de palans.

Internaciona- Catalunya i incidentalment, hem parlat del llibre que lisme.

acaba de publicar N'Estelrich, referent a la qüestió de les minories nacionals.

Els ha dit que una de les moltes coses que tindrem d'agafar al Directori Militar d'Alfons XIII, es haver col·laborat a definir la qüestió catalana, dintre de casa, al ensens que ns obligava a dur-la fora, per agermanarla amb situacions nacionals europees mes o menys similars.

Jo crec que es fer bona obra i transcendent, tot el que sia internacionalizar Catalunya. En aquest sentit vinc acutuant segons la meva capacitat i hem de multiplicar i anar aixamplant aquesta internacionalització.

El Catalanisme ha d'ésser una modalitat de l'actual renovació espiritual d'Europa. D'aquesta manera, la resonància d'una ideologia pan-europea, serà "catalanisme" a casa nostra on, a més, es justificada i preexistente per causes locals i

1929 antecedents històrics. Una idea així presentada, serà avalada per totes les tendències polítiques: les dretes, en nom
 16 Ju- liol. de la tradició; el centre, per esperit de conservació; i les esquerres, permor de radicalisme enfront de les tiranies imperants; se tracta senzillament de casar el romanticisme de la passada centuria, amb l'aspiració dreturera dels temps que corren, treient-ne major vitalitat. Estem encara dintre la neurosi de la guerra, les veritables resultants de la qual s'han de precisar, però l'intel.ligencia ja ha començat la seva croada i va prenent la davantera.

Això'ns ha dut a fer una mena de recompte de l'actual representació internacional de Catalunya i N'Estelrich ha contat alguna anècdota curiosa.

21 Agost Passant d'una cosa a l'altra, hem tocat moltes tecles, i jo'ls he demanat que m'ajudessin a completar les meves fitxes de ciències polítiques i socials, perquè ara'ls Concursos Patxot i Ferrer, seran estructurats en la Institució Patxot i fent acatament a la vera personalitat del meu avi Patxot i Ferrer, penso enunciar un seguit de temes d'aquells que la gent de casa nostra, no mes osa tractar en la conversa particular i encara amb estranyes temences. Hem d'esventar molts d'aquests fingiments i preocupacions, provinents de la manca de personalitat, que es una de les nostres malures més dolorentes.

N'Estelrich m'ha enterat de la despesa que implica l'actuació internacional col.lectiva, viatges, vida de relació, etc., despesa que fins ara ve soportada per contribucions voluntaries, i m'ha demanat bonament, si'm fora grat d'adjuntarmhi. Jo'ls he respost que, com ells ja saben, porto una feixuga càrrega, per a la qual no demano ajud a ningú; no obstant, com penyora de solidaritat moral, no tinc inconvenient en que'm posin en llurs llistes, si bé demano, per la raó damunt dita, que se me consideri "victima propiciatoria" únicament en cas extrem.

- 1929 Concurs de La Haia. Ha sortit el fasc. 3er. del vol. I de les "Memòries" de la Secció Filològica del Institut Memòries I.E.C. d'Estudis Catalans.
- 5 Agost P. Aebisher. Conté un extens Estudi de Toponimia Catalana per Paul Aebisher de l'Universitat de Fribourg (Suissa). El text es en francès i en ell se tracta dels noms de persona en certes categories de noms de lloc i de nom de lloc de certa terminació a Catalunya i el Rosselló.
- Es un treball interessant, perquè es fet amb un esperit crític que no es pas el clàssic o tradicional d'aquesta mena d'encerques.
- 21 Agost F. Llewellyn-Jones. He rebut una carta d'aquest M.P. anglès, referent al Concurs de La Haia, la notícia del qual ha llegit en una revista alemanya, en connexió amb les Nacionalitats Minoritàries d'Europa.
- Demana prospectes i detalls, fent-me avinent que serà a Ginebra el mes entrant, per a assistir al Congrés de dites Nacionalitats i prega d'una manera especial que l'enteri de les "activities of your group".
- Per raó de la seva procedència galesa i l'esperit que respira, aquesta entrada en escena resulta interessanta i caldrà que En Maspons i Anglasell hi faci coneixença i aclarixi la filiació política del novell factor.
- 31 Agost Maspons i Anglasell. Avui En Maspons i Anglasell dona fé de vi-
- Maspons i Anglasell da dè de Ginebra, omplint uns quants fulls en Congrés de Ginebra.
- foli que, aquesta vegada, sortosament, son escrits amb tinta.
- Se mostra satisfet de l'actuació dels anglesos, entre els quals ha saludat Mr. F. Llewellyn-Jones qui resultà ésser diputat liberal i li ha dit que probablement l'intellectualitat del País de Gales, dè de l'Universitat, pendria part al

1929 Concurs de La Haia.

31 Agost M'entera de que encara remena la cua aquella correspondència amb el Rector de l'Universitat de Ginebra, Dr. Rappard, car, en el Secretariat de la Societat de Nacions, s'ha parlat d'una càtedra a l'Institut Rockefeller, "aux soins de Mr. Patxot".

Nosaltres, d'això no'n sabem res, fora de que a Ginebra juguen brut; però tampoc ignorem que si no troben un complement a l'Institució Rockefeller, aquest la deixarà finar als cinc anys de la seva fundació. Davant del dilema, resulta menys explicable la tèrbola actuació de l'Universitat de Ginebra en la meva proposició de "in illo tempore". No obstant, per a nosaltres, fou una sort aquella girada, perquè ns ha menat a La Haia on hi ha menys industrialisme internacional, o m'illor dit, internacionalisme industrial.

Me diu que, en una de les sessions, un jurista hongarès, Clemer Jakabffy, proposà a l'Assamblea una moció que fou ben acollida, elogiant l'activitat dels catalans i Mr. Patxot, per raó del Concurs de La Haia. M'hauré de malfiar de aquestes aparatositats, recordant que, entre'ls molts perills de la vellesa, hi ha la vanitat.

En Maspons retrassa uns dies la tornada permor de fer la coneixença personal del Prof. van Eysinga, que va a Ginebra com delegat holandès per a la S. de N.

També me diu que, seguint la meva recomanació, ja ha parlat amb el Dr. Viktor Bruns, de Berlin, referent al concurs "Religion und Muttersprache", que jo tenia en cartera, i que ara han llençat aquells simpàtics desconeeguts de la "Forschungen" de Münster. El plany llur es actualment tant nostre, que bé podria nomenarse, mal d'Iglesia, ço es, materialisació de la doctrina.

1929

Marxa'l Prof. Fontseré cap a Kopenhagen, per a 5 Setembre. pendre part a la reunió del "Comité International Mé-C.E.N. téorologique" i particularment a les sessions de la Kopenhagen. Prof. Fontseré. C.E.N. on se donarà'l darrer cop de mà, a la publicació del "Atlas International des Nuages", com epíleg de la reunió de Barcelona.

Es en aquestes ocasions que verament me dol no estar en condicions de viatjar, per raó de que son tasques atractivoles per al meu temperament. Ací tenim un dels aspectes tràgics de la vida: que quan hom arriba a sentirse centrat, intel.lectualment i moral, aleshores generalment falla'l físic i el restant de ben poca cosa serveix. De totes maneres, amb el Dr. Fontseré ja n'hi ha prou.

El Dr. Fontseré es portador d'una carta meva al General Delcambre, president de la C.E.N., en la qual jo vaig precisant la meva manera de sentir i concebre l'edició del Atlas Internacional, "aux frais de l'Institució Patxot de Catalogne".

Això ha estat provocat per l'incorrecta intromissió del Director del Servei Meteorològic de Madrid, Sr. Messeguer, pretenint que se suprimís el nom de Catalunya i s'hi posés el d'Espanya, en les planxes provenientes de la Fundació C.R.C. Es lo de sempre: ni fan ni volen deixar fer.

L'actual Director del Servei Nacional de Madrid, que a l'Exposició de Nuvols de la C.E.N., a Barcelona, presentà com obra de l'Aviació espanyola una sèrie de fotografies preses del Atlas del ntre. company Quénisset de la Société Astronomique de France, ara voldria desnaturalisar igualment el treball dels meteorològics catalans. Segurament que'l resultat serà semblant: llavors ell mateix tingué d'arrencar i endurseren les fotografies disfregades i ara li sortiran mes Catalunyes de les que altrament haurien aparegut.

1929

Han sortit d'un cop els vols. XIV, XV i XVI del 20
16 Setembre. Butlletí de Dialectologia Catalana, corresponents
Butlletí de Dialectología Catalana. als anys 1926, 1927 i 1928; així tenim també al dia
Catalana. aquesta publicació.

En el vol. XIV, hi ha un interessant "Vocabulari
de la pesca", que caldria completar amb les variants de les
diferentes contrades litorals. Malgrat no haverlo vist fins
que ja era compaginat, jo vaig poguerhi enquibir nombroses
addicions, de mera recordança.

El vol. XV, (1927) es plè de "Essers fantàstics", des-
crits per En J. Amades.

I el vol. XVI, (1928), l'ocupa Mn. A. Grier, amb un
apleg de "Feines i costums que desapareixen", on la filolo-
gia va de bracet amb el folklore; després segueixen notí-
cies, bibliografia, recensions, etc.

Aquest "Butlletí", ara rependrà la seva marxa semestral.

17 Setembre. En Maspons i Anglasell, de retorn de Ginebra,
Maspons i Anglasell. via Bigas, m'ha vingut a veure aquesta tarda i
Reunió de Ginebra.

ha explicat detalladament els punts capitals de
la seva carta.

Per ell he sapigut, amb estranyesa, que l'Assamblea de
Nacionalitats Minoritàries havia acordat enviar-me un telegra-
ma que no he rebut encara. M'ha contat l'efusiva coneixen-
ça que fiu amb el seu company de Jurat, Prof. van Eysinga,
i el còmic embarràs que tingué el gust de causar al Prof.
Rappard, a qui sorprengué i anà saludar, mentres "posava",
davant de dos dibuixants, per a una publicació ginebrina.

Ha pogut esbrinar que'l cas Rappard tingué per causa
que dit Sr. parlà massa públicament abans d'hora, motivant
que algun agent polític farà el fes desdir del liberalisme
que vessà en la seva primera correspondència i li suggerís
l'estil burocràtic meridional on finaren els ntres. pompa-
ders.

1929 17 Setembre. Hem parlat quelcom d'actituds eclesiàstiques i se veu que el Vaticà arreu fa com a Catalunya o pitjor.

-p.e. la Transilvania- car, actualment, l'Iglesia es devinguda comanditaria del Estat i operen de compte-meitat: es la novella fórmula del romanisme.

L'he felicitat per la seva Presidència de l'Asociació Internacional constituïda a fi d'estudiar els drets de les nacionalitats.

M'ha donat un exemplar francès del fullet que ja havia publicat en alemany, exposant el punt de vista català referent al procediment de protecció de les Minories Nacionals.

Per aquest camí la conversa ha anat a parar a les dificultats que En Maspons tindria per a satisfer el desig dels delegats anglesos Dickinson i Llewellyn-Jones, els quals demanen publicacions on estudiar la qüestió catalana, essent així que no'n tenim en llengua estrangera.

Referent an això, jo li he respost que, ja fa temps, vaig parlar amb En Nicolau d'Olwer de la necessitat d'escriure una historia de la cultura catalana, destinada als anglesos i que segurament no fora difícil d'editar a Londres, formant part d'alguna de les nombroses sèries internacionals que allà tan abunden.

20 Setembre. Me som trobat amb En Cambó i ens hem esplaiat una mica Cambó. respecte de les proses de l'obra cultural i entre elles, la necessitat de disciplinar la majoria dels Ntrs. autors que, a més de presentar les obres generalment d'una manera intel·ligible, després les van fent i refent durant la correcció de proves, que devé interminable, i de passada, així impossibiliten el que un hom pugui imposarse moralment a les irregularitats de les impremtes. Ha estat un veritable duo de planys.

M'ha demanat pel Concurs de La Haia i jo li som explicat la seva gènesi: la meva primera idea d'un Concurs, que

1929 vaig oferir a Ginebra; la contra-proposició del Rector d'aquella Universitat, per a convertir la meva iniciativa en càtedra; els pomparlers referents an aquesta, i la revivada final del Rector Dr. Rappard, que jo vaig rebutjar, per no haverse mantingut en el reialme de l'intel.ligencia, pura i independent.

Llavors, En Cambó m'ha notificat que ja tenia realitzat el seu propòsit d'una càtedra a París, a base de professor i sèries de conferencies en les quals alternarà gent d'aci. L'he felicitat.

~~Diálego:~~ Això ens ha dut a tractar un cop més la insoluble qüestió de la continuitat de les fundacions. M'ha dit que abans, quan hi havien lleis, la solució ja era impossible, i ara, no haventhi lleis, era debades pensarhi. Presentment, ell no veu altra manera que una societat anònima, domiciliada en terres més acollidores, com Suïça, p.e., jo li he respost que no creia en la perennitat de les coses humanes, que d'altra part, tampoc resultava convenient a la llarga, i que per aquesta raó, ho tenia momentaniament estructurat prescindint de les lleis escrites i refiantme de la llei moral, afegint, per a rebatre un possible argument, que si m'han de robar, m'estimo més que'm robi un pare de família que no pas l'Estat.

-I la troca de Madrid, qui la desembullarà?

Ha fet la seva contracció facial característica i sense respondre a la meva pregunta, m'ha comunicat que, durant l'estiu, aprofitant els lieures d'a bord, havia escrit un llibre, que no trigarà gaire a sortir, sobre "la fi de les dictadures", perquè, ha insistit, "no vull que quan vingui'l xàfec, el que s'hi trobi sota, doni la culpa als qui no'n tenen".

-Serà interessant de veure qui lliga caps sense poder civil i amb l'exèrcit desfet...

-I la Magistratura.

- 1929 - I l'Iglesia fent de marxant al en gros. Si ara hi ha
20 Setembre. gués religió ja tindriem un grapat de cismes.
-Es que no n'hi ha de religió.
- 22 Setembre. - Ni l'Iglesia es cristiana.
- Perxò ha durat tant.
- Potser sí.
- I amb aquest dialogat, que s'anava descarnant ràpidament, hem trencat la conversa, ens hem despedit i cadascú a la seva feina.

Entre altres coses, m'he volgut dir que sindrome Ateneo Diàlegs: Varia. Havent deixat En Cambó he anat a raure a una colla, la conversa de la qual ha resultat satel.lit de l'anterior, perquè En Puig i Cadafalch s'hi dolia precisament de que li havia fallat En Valls i Taberner per a les conferencies de la càtedra d'En Cambó, a París.

25 Setembre. També hi era En Nicolau d'Olwer a qui he recordat la necessitat d'un fullet, escrit de cara al poble anglès, ex-Atlas de Noyola. Col·locant la qüestió catalana, sintèticament i en les altures. Exportació de fobias. Adhuc li he ofert el títol, car, recordant la bella prosa de Milton, se m'ha acudit que la ntra. exposició podria titularse: "Catalonia's plea for justice". Remarqueu que poso "justice" i no pas "liberty". Ha somrigut.

Com que N'Estelrich era de la colla, m'ha retret les Minories Nacionals de Ginebra i la Cooperació Intel.lectual Internacional.

Jo li he repetit que mentres la Cooperació Intel.lectual sia organysada a base de patents d'Estat, jo no'n vull saber res, car l'intel.ligencia actua part damunt de la política i les fronteres; que quan rebo una d'aqueixes notificacions provenientes d'Estat, hi noto la recepció amb llapis blau i a la seguida, un zero vermell, arxivant-ho curiosament i guardant-me de respondre, perquè no vull contribuir a que l'intel.ligencia ni tant solament sembli un paràssit més del estatisme: a mi, primer m'escapsaran, abans que deixarme.

- 1929 clavar un timbre mòbil al clatell.
- 20 Setembre. Sr. Milà i Camps, a l'1 de setembre inscrits al Dr. Fontseré comunicant que'l servei Rebo un telegramma de Kobenhavn, del Prof.
- 22 Setembre. van Everdingen. President de la Conferència Prof. Van Everdingen. Internacional Meteorològica, que allà s'acaba de celebrar, acceptant les proposicions de la Institució Patxot per a l'edició del Atlas Internacional de Nuvols i donant-ne gracies en nom de la ciencia i la col·laboració internacionals.

Entre altres coses, això vol dir que tindrem Atlas Internacional de Nuvols en català, i dec fer constar que la reeixida d'aquesta actuació pertoca, en primer lloc, al Dr. Fontseré, i també, a l'exquisida discreció i benvolència del general E. Delcambre, nostre President de la C.E.N.

- 25 Setembre. Ha tornar el Dr. Fontseré de la Conferència Kobenhavn. Internacional Meteorològica de Copenhague on, a Atlas de Nuvols. mes de la seva personalitat, duia la representació de Exportació de fòbies. ció de la F.C.R.C. i actuava en qualitat de Conseller de la I.P.

M'ha explicat l'acolliment fet a París, pel general Delcambre, a les meves oferta i proposicions referents a la publicació del Atlas Internacional de Nuvols, i la forma definitiva convinguda per a ésser presentades a la C.E.N.

Quan el Dr. Fontseré ja havia marxat, vingué a Barcelona el Director del Servei Meteorològic de Madrid, Coloner Meseguer, i la següent narració aclareix les maniobres d'aquest Sr., aprofitant l'absència del Dr. Fontseré.

Cumplint amenaces prèvies, el Director del Servei Meteorològic de Madrid, havia obtingut del Ministre una R.O. declarant que a la reunió de Copenhague no hi havia altra representant d'Espanya que'l Coloner Meseguer. Així armat, passà per Barcelona i s'anà a esplaiar amb el Capità General sobre'l separatisme de la meteorologia catalana; després,

1929 s'entrevistà amb el President de la Diputació Provincial, Sr. Milà i Camps, a fi de que escrigués al Dr. Fontseré recomanant que'l Servei Meteorològic de Catalunya, a Copenhague aparegués sota la dependència del Sr. Meseguer. En Milà i Camps feu la carta demandada i la posà en mans del Colonel Meseguer per a que la donés al Dr. Fontseré. De tal manera preses les posicions tèctico-burocràtiques, el Colonel Meseguer partí cap a Copenhague amb coratge de vencer el separatisme dels nuvols.

Un cop allà, s'afanyà a visitar el Dr. Fontseré, a qui presentà la carta d'En Milà i Camps, fen sonar la R.O. que duia embutxacada i tornà a la seva dèria de que'l Dr. Fontseré demanés personalment al General Delcombre, President de la C.E.N., la supressió del nom de Catalunya, que figura en l'"Atlas Provisoire", car, de cap de les maneres, no havia de passar al Atlas oficial.

El Dr. Fontseré li respongué que, així com ni ell ni jo no havíem posat el nom de Catalunya en l'"Atlas Provisoire", tampoc faria cap gestió per a que l'entreguessin, entre altres raons, perque ell havia de tornar a la seva terra i no volia arribarhi amb el cap cot.

Esclatat el conflicte premeditat per la catalanofobia central, el Dr. Fontseré cregué que devia enterarne el general Delcambre, qui ja n'havia hagut esment, per raó de que'l Sr. Meseguer ne feia plat a favor seu.

Aleshores intervingué el temperament expeditiu del General Delcambre, qui destacà Mr. Wehrlé a trobar el Sr. Meseguer al qual manifestà que si el Director del Servei Meteorològic de Madrid presentava la R.O. al Comitè Internacional Meteorològic, ell, dès d'allà estant, demanaria telegràficament, mijançant l'Embaixador francès a Madrid, una audiència al Rei d'Espanya, en la qual li explicaria la personalitat científica del Colonel Meseguer. Aquesta intímació feu que'l Sr. Meseguer se presentés desseguida al ge-

1929 general Delcambre.

25 Setembre. Les cròniques no diuen si l'entrevista fou gaire repte, però se sab positivament que, entrant en acció, el general

Delcambre insistí, ras i curt, en que no havia de sortir per res la malaurada R.O. i a més, exigí del Sr. Meseguer un acte públic de consideració i desagravi al Dr. Fontseré.

I l'endemà, mentres En Fontseré era a passeig amb la seva filla, vèt-ací que arribà a llur hôtel un gros ram de roses, destinat a la filla del Dr. Fontseré i acompanyat d'una afectuosa tarja, on el Colonel Meseguer feia acatament al seu pare. Els companys del Dr. Fontseré, que s'havien adonat de quelcom del incident, copsaren les primícies de l'inesperada cortesia, de manera que quan ell tornà amb la seva filla, trobà completa la "mise en scène", sense

12 Octubre mancarhi els espectadors corresponents, que hi estaven moralment interessats.

7 Octubre A la Biblioteca de Catalunya m'han presentat Dr. Willemsen el Dr. Carl a Willemsen, de l'Universitat de Freiburg (Alem^a.) del qual m'havien parlat per raó

d'estar fent recerques en les nostres coses.

Hem tractat de la publicació de les "Leges Palatinæ" de Jaume II de Mallorca segons el manuscrit de la Biblioteca Reial de Bruxelles, que dit Dr. te copiat amb nombroses fotografies i un estudi preliminar.

A més d'En Jordi Rubió, hi havia En Ramon d'Alòs-Moner, com Secretari del I.E.C.

Després de ben considerat l'oferiment del Dr. Willemsen, hem decidit utilitzarlo per a completar el vol. Ier. de Memòries de la Secció Historico-Arqueològica del I.E.C. Donarem la transcripció de tot el text, amb fototipies de caplletres i reproduirem en colors una pàgina del original.

En Jordi Rubió m'ha dit que'l Dr. Willemsen s'ha mostrat sorprès de la facilitat amb la qual ens hem entès.

1929 Dies enrera En Cambó m'envià un exemplar, fresc

12 Octubre. de l'impremta, del seu llibre "Les Dictadures".

"Les Dictadures"

F. Cambó.

Haventlo llegit, avui li'n dono gracies. Es

llibre d'us extern, escrit a dues cares: cara dalt i cara baix. Situa crument l'estigma de les dictadures damunt els pobles incultes i tot passant, s'hi diuen coses que tothom hauria de rumiar.

Politicament, posa una mica de seu a la porta per la qual la dictadura sembla voler eixir de l'escena, si bé romanent com apuntador, amagada del poble.

Ara, si's tractés d'una recepta pera "us intern", me veuria amb cor d'endevinar molts ingredients que En Cambó hi afegiria.

12 Octubre. Previa convocatoria, ens hem aplegat en l'an-

Deixa intel·lectual tic estatge d'En Serra y Pagès: la seva filla Do-

Serra y Pagès. loretas, Na Sara Llorens amb el seu marit Serra i Moret, i En Miquel y Planas.

Na Sara Llorens de Serra, que ha estiuat a Gombreny, ha estat també a Ripoll, on els parents i coneguts d'En Serra y Pagès, especialment En Tomàs Ragué, demanen que'ls materials d'En Serra y Pagès sien destinats al Arxiu Comarcal de Ripoll, creient interpretar així una intenció del difunt.

La demanda ha sigut estudiada amb la major cura i bona voluntat; jo he tornat a repetir que no som barceloní, afirmació que reservo pera'ls casos solemnials; però, comprovant les impressions personals de cada un de nosaltres, aquests darrers anys, amb En Serra y Pagès, hem convergit en que l'intenció d'ell, no era pas la que suposaven els ripollencs.

En conseqüència, la qüestió resta expectant, tal com la deixarem al començament del estiu.

Interinament, Na Sara Llorens va catalogant els llibres i mes endavant, quan torni, se posarà en contacte amb el Patronat Massana, per tal de veure si lliguem caps i decidir

- 1929 plè coneixement.
- 12 Octubre -Pienso Vds. cuñado que esto da sobre la auto-
 mox representación.
- 21 Octubre Al anar a fer la visita acostumada a l'oficina
Concerts del Cançoner, me son trobat amb En Samper, dialogant
Ibero-American- cans.
Mtre. Alfredo amb un feraster, que de seguida he suposat músic. -
Wyld Era el Mtre. Alfredo Wyld, compositor i pianista de
 Venezuela, resident a París, un dels molts que han
 vingut pernos dels Concerts Ibero-American, organitzats
 per l'actual Diputació Provincial governativa.
- 22 Octubre Com que jo estava enterat dels incidents que havien
Governi de tallat els projectats concerts, li he preguntat intencio-
Girona nadament: ~~Governi de Girona. Mi Rovira: En Jordi moltí, m-~~
 "Con que Vds. ya se van?" ~~en i el altre, mencionar~~
 "No Señor, que nos echan."
 "Ve Vd. son inconvenientes de venir oficialmente con-
signados." ~~Governi, i a tal dí, han molt russells~~
 "Tiene Vd. mucha razón; por esto volveremos otra vez
 en calidad de artistas libres." ~~en je les tenia, doncs~~
 "Harán Vds. muy bien, porque la inteligencia no debe
 ser condicionada por fronteras, ni mucho menos el Arte -
 puede sujetarse a impurezas políticas." ~~llocales, sobre pa-~~
 "Vds. han cometido el gran pecado de apercibirse del
 alma de Cataluña y de querer ponerse en contacto con su -
 espiritualidad. Esto, naturalmente, no puede consentirlo
 la ficción gubernativa imperante. De ahí que los concier-
 tes hayan sido brutalmente amputados, sin respetar la in-
 vitación, ni los compromisos pendientes." ~~llocions d'aplicar,~~
 "Esta experiencia conducirá a Vds. a ratificar la si-
 guiente definición: la actual Exposición de Barcelona, es
 un "camouflage" que el gobierno dictatorial de España ha
 hecho del pueblo catalán disponiendo arbitrariamente del
 dinero de Barcelona, sin pedirle parecer ni consentimien-
 to. Tal es la verdad, cruda y muda, y es justicia estricta."

1929
21 Octubre

ta que se sepa y se proclame.

-Pierdan Vds. cuidado que esto de sobras lo estamos aprendiendo».

Oficialment, la cosa es acabada; una colla s'en son anats disgustadíssims, però altra colla resta intimant amb els músics catalans i estan encisats de descobrir una vitalitat musical que els altres volien amagar-los.

L'Orfeó Català els donarà un concert d'obsequi, si no sense ferho constar públicament en el programa.

28 Octubre
Cerverí de Girona

A la Biblioteca de Catalunya hem tingut la senda convinguda pera tractar de l'edició de les obres d'En Cerverí de Girona. Hi havia: En Jordi Rubió, En Nicolau d'Olwer, En Ramón d'Alós i el ntre. censor tipogràfic En A. Alsina.

Ja fa temps que vaig proposar la publicació dels escrits d'En Cerverí, i a tal fi, hem anat recollint els clixés de tots els manuscrits coneguts: Barça., Madrid, Paris i Venezia. Com que això ara ja ho tenim, fent unes 160 plaques, calia decidir la manera de donarlo als romantics; d'ací la reunió d'avui.

L'edició serà, naturalment a curt tirage, sobre paper de fil i reproduirà, en fotocòpia, tots els manuscrits, per tal de posar els documents bàsics a la vista dels erudits. Anirà precedida d'una transcripció, merament diplomàtica, amb les corresponents notes bibliogràfiques, mes sense pretença d'edició crítica. La completarem amb un index de noms, seguint la suggestió d'En Nicolau d'Olwer.

Per aquesta tasca, s'utilisarà'l treball que d'anys te fet En J. Massó i Torrents, apleganho amb els estudis d'En Nicolau d'Olwer, de manera que'l llibre durà la firma d'ambdós.

Penso dedicar l'obra a l'intellectualitat del Gironès, com veí del Baix Empordà.

1929

28 Octubre

Dr. J. Aguadé
i Miró

Mr. Vilas

He rebut la visita del Dr. Jaume Aguadé i Miró
l'ànima de les «Monografies Mèdiques».

Vol ampliar la seva acció cultural i projecta
una mena d'Enciclopedia científica, pera la qual ve-
nia a demanar ajuda, sol·licitant m'encarregués del volum
de Meteorología.

Li he respost que agraïa la distinció que així'm feia,
i se be'm temptava'l tema, majorment en aquests moments de
turbulencia meteorològica, jo no tenia pas lleure pera esser
autor, sinó que'm cal dedicarme a anar empenyent a tothom,
perquè, altrament, s'encallaria el carro que estem tirant.

M'ha enterat de que les Monografies Mèdiques, comer-
cialment, s'aguantaven totes soles i això li feia venir ga-
nes de transformar en anònima la seva empresa a fi d'anar-
la eixamplant. Ha afegit: «quan això sia, m'heu de perme-
tre pidolar qualche ajuda, per petita que sia».

Li he dit que'l seu esperit i la seva feina intel.lectual eren sumament simpàtiques i mereixien companyonia; però
que tingüés en compte que jo porto un feix molt feixuc i
complicat, per la qual raó, crec que mereixo compassió. A
més, tots tenim la ntra. missió i la meva es presentar i
mantenir actuant l'espiritualitat catalana al estranger,
cosa que absorbeix totes les meves capacitats i no m'han
de debilitar amb derivacions.

El DR. Aguadé i Miró parla amb l'optimisme d'una fe
jovenívola i creu que'l poble es la millor pedrera pera la
reconstrucció de Catalunya. En abstracte, te raó, però mal-
hauradament, el poble català se deixa pervertir per l'antic
règim i ara's deixa materialisar per el novell. L'estatis-
me anula la personalitat humana; resultantne tota mena
de servituts i tiranies.

1929
2 Novbre.
En Valls i
Taberner.

Dr. Ulloa

La Roca

11. 0.

En Valls i Taberner es vingut a veurem, en visita d'exploració, segons la seva propia frase.

Ha rebut carta del Dr. Ulloa, manifestant que desitjaria venir a fer encerques en els Arxius de la Península, pera continuar la seva tesi de Colom; però necessitaria ajud pecuniari, motivant les visites que està fent En Valls pera situarse.

De bell començament he declarat que son coses fora del meu clos i que les meves capacitats ja eren absorbindes en la forma que En Valls sab prou bé.

Al Dr. Ulloa li escriguí temps enrera, amb motiu del seu darrer llibre, que m'envià dedicat, i el títol del qual me feu deploabilíssim efecte, que no vulguí dissimular, perque uns estudis d'història crítica, tant independentment iniciats amb un Colom català, ara's presenten sota l'etiqueta d'una Catalunya espanyola, aplicada al segle XVe, quan l'Espanya no existia i la traïdoria de Ferran el Catòlic encara no havia complert tota la mala intenció que hi posava'l seu reial autor. Aqueixa etiqueta del seu darrer llibre, fa pensar en una submissió a indicacions o conveniencies embaixadoresques i això no faria gaire favor, - ni a la ciencia, ni a la llibertat intel.lectual.

Resumint l'argumentació, i encara que jo no contribueixi a les despeses sollicitades, he volgut fer avinent an En Valls i Taberner, que era un deure moral i civic, advertir al Dr. Ulloa que'ls diners catalans no poden pas servir pera efectismes espanyolistes, ni oportunitismes desavinguts amb la veritat històrica.

M'ha fet gracia En Valls quan, incidentalment en la conversa, ha dit que En Cambó no sentia gens de simpatia per Colom. Haure' de mirar de ferli explicar el perquè, si me'n recordo.

En Valls m'ha dit també que probablement el tindrem de Director en l'Arxiu de la Corona de Aragó. Tant de bo!

1929
13 Novembre.
Maspons i
Anglasell
Concurs de
La Haia

Conversa telefònica amb En Maspons i Anglasell.

-Escolteu, Patxot, estic en el Col·legi d'Advocats i remenant papers, acabo de fer un descobriment que m'afanyo a comunicarvos.

R. O.

En una revista jurídica de Madrid, veig publica-

da una R.O. del 26 Setembre 1929, donant coneixement del vtre. Concurs de La Haia, i en la qual, entre altres florets, se us tracta de "Astrònom consagrado"...

-Si que es maco això! I vos, Sr. Secretari, si que heu badat de deixar-vos passar fins ara tant belles coses!

-I el nom de la Institució Patxot es imprés arreu en català...

-Això encara m'agrada mes. "A tant seigneur, tant honneur".

-I ja s'hi publiquen les bases.

-En la R.O.?

-Sí.

-D'un Concurs que encara no era convocat. Veig que aqueixa R.O. es senzillament el text d'aquell telegrama que'l Ministeri d'Estat circulà a la premsa, esbombant barroerament i inoportuna, el Concurs que nosaltres encara no teniem ben cosit.

-En canvi, la revista d'on ho trec, es publicada després de la convocatoria, malgrat lo qual, nomes publica les bases i se menja pudorosament el davantal que les motiva.

-Això ja no m'agrada tant; però vull suposar, caritativament, que deuria esser pera compensar o expresar l'in-discreta loquacitat oficial del començament.

Moltes de gràcies per la nova, de la qual prenc nota, car, de totes maneres revela consideració devers el Concurs i que'ls qui hi hem intervenint no son pas tant mala gent, com n'hi ha que voldrien fer creure.

Aqueixa indiscrecció realordenisada la farem explicar

1929 al seu col.lega, el Prof. Altamira, si's deixa veure
13 Novbre. quan torni a passar per ací.

Repeteixo les gràcies, i adeuissiu! i no us enva-
niu pas per la part que us toca!

16 Novbre. Hem fet la presentació de Na Sara Llorens de
Arxiu Històric Municipal. Serra al Arxiu Històric Municipal.

Deixa R. Serra L'acompanyava'l seu marit En M. Serra i Mo-
i Pagès. ret, la filla d'En Serra i Pagès i En R. Miquel i
Planas.

En Duran i Sanpere'ns ha rebut en la sala Massana, ha
explicat el funcionament de la casa, amb una equanimitat
exemplar i ha detallat la formació del Patronat Massana.

El parlament del Director ha estat tant clar i com-
plet, que Na Sara Llorens gairebé no ha tingut que demanar
res més, llevat de qualche detall. Ella l'ha invitat a
anar a veure la deixa intel.lectual d'En Serra i Pagès, a
fi de júicar millor la manera d'instalarla, tenint en
compte l'heterogenitat dels materials i el desig de con-
servarlos aplegats com una unitat provinenta d'En Rossend
Serra i Pagès.

19 Novbre. Tot dialogant:
Madona Ver- -Vinc d'allò més cremada.

Beca Maria -Madona Verdaguer, jo us prec tingueu en comp-
Patxot te que a la meva edat no convenen neguits i menys
després de dinar.

-Pero' arribem mes tard del convingut, a fi de que la
ntra, visita resultés mes allunyada del repàs.

-S'agraeix l'atenció, si bé no promet gaire res de bo.

-Som ací per dirvos que amb això de les beques, n'hi
ha que abusen de vos i nosaltres no ho hem pas de compor-
tar.

-Feu molt ben fet i Deu vos ho pac. Reconec, Madona,

1929 que'l mal ve de lluny, perquè no hi he entès mai en 19 Novbre. doncs i sempre m'he deixat enganyar, però qui sab si això es defecte o qualitat? Vos ja coneixeu la meva tesi dels inconvenients de fer bé i n'estic tant convençut que degades penso si fora millor dedicarme a fer mal.

-Es que prenentvosho així ja començeu a ferne de mal! No us podeu imaginar lo cremada que estic fa dies i això que jo també tinc les mans foradades.

-que per molts anys pogueu fer semblants obres! car són capaç de no corregirme, nomes pel plaer de que'm vinguere a reptar així, Madona, tant enfadada.

20 Novbre. Aquest estiu me visità l'editor En Gustau Gili, Prof. Eduard Fontseré el qual per raó de fer 25 anys aviat que treballava a casa seva el Prof. Eduard Fontseré, com censor científic, volia ratreli public homenatge en forma de llibre, per l'estil dels "Fortschriften" alemanys.

Me demanà ajuda i convinguerem en parlarne de nou passat l'estiu.

Degudament autorisat, vaig descobrir el progete al propi Prof. Fontseré qui s'en ruborisà com una donzella, responent ras i curt, que en la seva vida no hi havia passat pera semblant cosa. Jo li respongui que essent ell part interessada, no podia judicarlo i vaig invitarlo a estudiar tots dos la qüestió, com si's tractés de persona estranya.

Les vegades que he promogut aquest tema, durant l'absència d'En Gustau Gili, me som trobat sempre, d'una banda amb la modestia exemplar d'En Fontseré i de l'altra, amb delicadeses de consciència i de sentiment que'm deixaven desarmat, car coneix bon xic aquest caire intim, que soc el primer de respectar, perquè també m'agrada que se'm respecti.

En aqueixa brega d'ordre moral hem passat el temps

1929 sense arribar a cap resultat material; En Gustau Gili ha 30 Novembre tornat de fora; m'ha avisat pera reprendre la tasca i prèvia una darrera sentada amb En Fontseré, avui m'ha calgut confessar an En Gustau Gili que no'm semblava factible l'homenatge en la forma per ell projectada.

En Gustau Gili s'ha mostrat molt decebut, car s'ha via imaginat que la meva intervenció podia canviar les condicions del problema, afegint que donaria altra forma al seu intent. En canvi, el Prof. Fontseré ens ha reblat aquest comentari: «M'heu tret un pès de sobre!».

La veritat es que'l Prof. Fontseré personifica admirablement un d'aquells casos d'heroicitat anònima, característics de l'època de transició i reacció que estem passant, els quals dificilment farà justícia la generació - que'ns segueix, malgrat lo molt que ella els deurà.

Son d'una heroicitat tràgica aqueixes vides plenes d'idealitat, però esmergades en la malaguanyada presa de desfer els embolics i redreçar els torts d'altri, sostinent situacions i organitzacions poc menys que insostenibles i suportant entre altres coses, l'injustícia dels mateixos que elles han format.

Dotat de vocació i capacitat científiques, amb el seu esforç guanya una càtedra que després li barataren arbitrariament per altra que no era la de les seves amors. - Constituí família i la pujà amb el fruit d'un treball escarragador i tot cumplint la materialitat de deures burocràtiques sobrevinguts, segui lluitant per l'idealitat científica, constituintse en centre d'atracció al voltant del qual s'estructuraren iniciatives diverses, que han subsistit malgrat els entebances, perquè la tenacitat es el pa dels convençuts. An ell deu Catalunya la personalitat internacional que frueix actualment en el món de les ciències físiques; sense ell no tindrien ara'l millor arxiu de minerals del món, ni serien respectats certs autors els

1929
20 Novembre.

disbarats dels quals ell anava corregint generosament a l'ombra del seu estudi de càn Cili. Temperament independent, es mestre en l'Art difícil de disciplinar l'independència, sense minva ni claudicació de cap mena, i jo no m'hauria arriseat a certes empreses, si no hagués tingut ell al meu costat, no solament pel complement de saber que representa sinò també perquè'l seu gran domini de les situacions m'ajuda considerablement a temperar solucions que jo tot sol resoldria mes malament.

Malgrat la mort del seu,

Deixa Serra
i Pagès

Heu passat la vesprada en el domicili que fou d'En Rossend Serra i Pagès, que Deu l'hagi.

Sara Llorens

Hi havia la seva filla Dolores i Na Sara Llorens de Serra. No ha comparegut En R. Miquel i Planas, segurament perquè encara es a Madrid assaijant d'adobar un disbarat governatiu dels comités paritaris de les Arts del Llibre.

Després d'una estona d'espera, per cortesia al absent, ens hem posat a la feina. Na Sara Llorens n'ha fet entrar a la cambreta de treball d'En Serra i Pagès. M'ha mostrat detalladament les seves col·leccions, la seva biblioteca, les carteres de manuscrits; m'ha explicat com, amb ajuda d'una bibliotecària voluntaria, anaven catalogant els llibres, especials, seguint rigurosament la classificació científica del seu Mestre R. Serra i Pagès, del qual Na Sara Llorens parla sempre amb una reverència que impressiona, i ha acabat dientme que ella ara s'en té d'anar a invernjar, per raó de la seva salut, i no podrà tornar fins al Maig. Per mor d'això, me pregava que m'encarregués d'empenyir la feina, a fi de que no s'allargués massa.

Li he ofert que faria'l que sabria, per consideració al difunt, per colaborar a la devoció exemplar que ella li demostra, per amor a les tasques intel·lectuals i finalment per allò de que «els cançots fan la feina», i a mi de feina

1929 n°en sobra, però "tant se val", com deia l'amic Maragall.
20 Novembre.

I allà en la cambra on jo havia vist, per darrera vegada, En Rossend Serra i Pagès, parlantme mig raonant, mig delirant, el dia abans de la seva mort, aquella dona expressantse amb tanta fortitud espiritual, malgrat el seu físic gairebé inexistent; amb aquell munt de carteres plenes de manuscrits, fruit de tota una vida, omplint talment el mateix llit on va finar llur autor, era una escena solemnia, en la qual se sentia talment la continuitat del esperit, malgrat la mort del cos.

22 Novembre.
Prof. Abdul
Hamid
El Abbadi

El Congrés d'Història, convocat amb motiu de l'Exposició Internacional de Barcelona, i del qual, seguint la dictatorial usança espanyola, son exclusos els autors i temes catalans, ens ha dut estrangers prou observadors pera adonarse de les incongruencies oficials que pretenen envoltarlos i, entre ells, avui m'ha fet visita Abdul Hamid El Abbadi, Prof. adjunt de l'Universitat Egipciana del Caire, on s'ocupa d'Història Islàmica. L'acompanyava En Maspons i Anglasell, qui té vocació i habilitats d'introductor d'embaixadors.

La conversa ha estat en anglès, perquè es la llengua que l'egipcià maneja més fàcilment, a part de la seva.

M'ha explicat que aprofitava l'avinentesa del Congrés d'Història pera venir a escorollar documents referents a la invasió islàmica; que perxo, d'aci anirà a Madrid i que sobretot l'interessaven els documents de Córdoba i Sevilla.

De mica en mica, l'enraonar ha anat fent sole i hem descobert punts de vista i sentiments comuns, ja havia remarcat com en les botigues tothom li deia que eren catalans; m'ha parlat d'un document aràbig del Rei En Jaume, etc. etc.

Erudit en quant al passat i observador en el present, l'he enterat de la ficio que volia esser l'Exposició de

1929
22 Novembre.

Barcelona i el divorci que hi havia entre l'aparença oficial i l'ànima del ntre. poble, que no era respectada, sinó encegadament perseguida. L'he enterat de l'exclusió dels ntres. historiadors, els noms dels quals li he donat, pregant an En Maspons que els li presentés; li he ensenyat les ntres. publicacions científiques i d'estudi, que havíem de fer poc menys que d'amagat, perque això es obra pecaminosa segons l'actual poder públic espanyol, de manera que molts dels ntres. erudits que ell coneixeria, a més de llur vale científic, tenien el mèrit cívic d'haver estat empresonats i exiliats, per gent que ni intel·lectualment, ni moral, no podien compararselshi, ni de lluny.

A mida que enfondiem l'exposició de conceptes, el Prof. egipcià s'anava trobant «à l'aïsso» i com a conclusió, ha resumit sonrient: «ja ho entenc; ací, jo som catalanista, i a la meva terra, vos sou egipcià; ara, nosaltres som pràcticament independents».

M'ha repetit insistentment, que se consideraria molt honrat de colobarar amb nosaltres; que li enviessim les ntres. proves aràbigues per corregir, i s'ha ofert a remetrens transcripció dels documents aràbigs que'ns puguin convenir.

A més, m'ha demanat convocatories, en francès i en anglès, del Concurs de La Haia, pera donarles personalment a juristes egipcians, que estava segur hi concorrerien.

I així, dintre la Mediterrània, en la regió de l'intel·ligència, hem encaixat lealment l'Orient i l'Occident.

30 Desembre ~~que surt~~: Ha sortit el vol. XIV, núm. 1, dels Estudis Universitaris Catalans Universitaris Catalans.

Apart de la continuació de treballs anteriors, hi ha un estudi d'En Nicolau d'Olwer sobre «Escriptors llatins de Catalunya»; un altre d'En Duran i Sanpere,

1929 referent als "Sostres gòtics de la Casa de la Ciutat
30 Desembre de Barcelona" amb interessants fotografies i recen-
sions nombroses.

1930 En Maspons i Anglasell m'ha acompanyat el Dr.
3 Gener Lluís Recasens i Siches, Catedràtic de Filosofia del
Dr. Lluís Recasens Dret, a l'Universitat de Santiago de Galicia.

Fill de pares catalans, ha estudiat al estranger,
principalment en l'Europa Central i revela una visió molt
clara i encertada dels problemes humans que somouen la so-
cietat contemporània. Està al aguait de vacants en la Càte-
dra de la Facultat de Dret de l'Universitat de Barcelona i
el dia que ho pugui assolir, sembla que serà un bon element
nostre.

Li he preguntat sobre l'estat d'esperit de Galicia i
ha resposta que hi existeix una reacció de sentiment, amb
una idealitat encara no tant ben definida com la nostra.

Ha fet elogi del Seminari d'Estudis Gallegos, del qual
jo li parlava.

Es curiosa la seva afirmació referent a la Dictadura.
Diu que malgrat tot el que ací es malparla de la tirania
imperant, la veritat es que enllloc la Dictadura ha trobat
tant de sosteniment com a Catalunya.

Si verament es així, resultaria que la Dictadura que
nasqué a Catalunya, aprofitant el descontentament d'aci,
se sosté amb Catalunya malgrat Catalunya i, podem predir,
que morirà per Catalunya.

7 Gener En Carbonell, l'apòstol de la convivència occitana,
"Oc" es vingut a recollir una memòria que m'havia deixat, his-
toriant l'actuació d'"Oc" durant l'any finat i demanant
ajud per l'any que comença.

1930
7 Gener

M'ha explicat l'incident de la suspensió d'"OC" per la policia espanyola de la frontera, prohibint-ne l'entrada; les gestions que's feren per resoldre el cas, els personatges que cavallerosament hi intervingueren i han contat anècdotes interessants respecte dels procediments i mòbils governatius que ara s'estilen.

Ha detallat els principals col·laboradors i entusiastes occitans; els treballs que's fan per a l'austament ortogràfic; les traduccions i llibres occitans que ja s'estan imprimint, entre ells les Georgiques i els Evangelis, etc. Es un jove que vessa optimisme i fa bo de veure això en un home de la generació que'ns ve a darrera la qual no brilla certament pas, ni per la seva idealitat, ni per els seus entusiasmes.

15 Gener
III^{er}. Concurs
del Llegendari
Català

El tercer Concurs del Llegendari, al menys en quant a volum, ha estat més productiu que'ls anteriors, perquè enguany han entrat 16 plecs o volums.

La mort d'En Serra i Pagès (a.c.s.), me complica no poc aquesta feina, de la qual ella era'l capitost.

Escriguí a Na Sara Llorens de Serra, la Presidència del Jurat, però ha respondut que no havent-ho volgut acceptar en vida d'En Serra i Pagès, ara encare té més raons per no acceptar-ho tampoc. Davant d'això, he constituir Jurat amb En Duran i Sanpere, En Batista i Roca i jo, si us plau per força.

25 Gener
Acadèmia de
Bones Lletres
Concursos
Patxot i Ferrer

Avui envio una carta al Sr. President de l'Acadèmia de Bones Lletres, fent-lo sabedor de que, a comptar d'enguany, els Concursos Patxot i Ferrer, son enclosos dintre la Institució Patxot, i, en conseqüència, seran regits per ella.

En aquests Concursos hi ha un aspecte, el polític-social, que no lliga amb la manera de ser de l'Acadèmia.

1930
25 Gener

De bell començament ja'ls ho vaig fer avinent, malgrat lo qual l'Acadèmia'ls acollí.

D'aleshores ençà, l'Acadèmia s'es tornada més i més "oficial", i tot lo oficial es devingut encegadament anticatalà, de manera que'ls termes polític-socials esveren la majoria dels acadèmics, els quals me'ls anguleixen o substitueixen, resultantne una desfiguració del tremp civic d'En Patxot i Ferrer.

D'altra banda, som en el moment psicològic per comparir la croada de l'intel.ligència que batega arreu d'Europa, amb pretènca de dignificar la personalitat humana i d'obtenir l'al.liberació dels pobles, reduint l'Estat a la seva funció coordinativa, servidora de les col.lectivitats i consentida per aquestes.

Els dos aspectes esmentats son naturalment antitàticos i perxo' els Concursos Patxot i Ferrer, se fan independents de la tirania oficial, sens perjudici de que jo agraeixi a l'Acadèmia de Bones Lletres, la convivència espiritual durant els anys passats, en bona recordança de la qual, quan reprenguem els termes d'erudició històrica, tornaré a oferir a l'Acadèmia, un lloc en el Jurat.

No obstant, de moment i per la raó dita, els Concursos Patxot i Ferrer, van enderrerits de treballs d'experimentació social i s'han de rescabalar de termes vivents abans de pensar en les enquestes fòssils.

25 Gener
Occitania

Josep Carbonell

M'ha vingut a veure En Josep Carbonell a qui jo havia escrit demanant si me podia donar una selecta d'adresses occitanes a qui trametre la convocatoria dels Concursos Patxot i Ferrer.

Heu parlat llargament dels idealismes de l'altra banda del Pirineu i jo li he proposat que si aquella gent fa un aplec de Monografies d'estudi, on figuri l'intel.lectualitat dels diversos pobles occitans, des de Provença a la

1930
25 Gener

Gasconia, la Institució Patxot els les editarà i ne farà ofrena de germanor espiritual. No's tracta d'obra literaria, sinó de treballs de fons, d'investigació històrica, recerques lingüístiques, selecta de documents, personalitats preterites, etc. etc.

En Carbonell ha promès transmetre-ho i ocuparsen seguidament, despedintse d'allò més content.

Tant mateix fa pler de veure que entre la grisor de la generació que segueix, no manquen els idealistes que han de salvarla de l'inconsciencia i la materialitat.

27 Gener Ha sortit el vol. XVII del "Butlletí de Dialectologia Catalana", corresponent al any 1929, de mane-

Catalana Vol. XVII ra que ara tenim aquesta publicació al dia.

Conté treballs en català, francès i alemany; entre ells, Kuen estudia'l mot "colze", Aebischer "Gavarra" i "Gavarresa", A. Sallent "El nom de les plantes" i Mn. Griera "La Naixença, les esposalles, la mort", etc.

Aquest vol. és dedicat a Pompeu Fabra en el seu seixanté aniversari.

D'ara endavant, Mn. Griera vol que sia trimestral.

28 Gener
XI Concurs
Patxot i
Ferrer

Trametro als diaris de Barcelona la convocatoria anyal dels Concursos Patxot i Ferrer, a fi de que la publiquin si la censura ho deixa passar, cosa que'm sembla dubtosa.

En previsió d'això, ja fa una quinzena que aquesta Convocatoria va sortint per correu, adressada als centres intel·lectuals i a personalitats caracteritzades d'Europa, en nombre d'unes noucentes.

Aquest detall dona ben bé la mida del esperit migeval del Poder Públic que ara governa, o millor dit, desgoverna; presentment, la funció de l'intel·ligència se judica delicuosa, perquè, inevitablement, resulta sempre en front dels

1930
28 Gener

transgressors. Temps a venir, els nostres successors se faran creus d'aquesta reculada de la vida pública, però difícilment capiran fins a quin punt el menyspreu que ells ne sentiran, es en nosaltres feridora violència.

L'actual Concurs enceta una sèrie de temes, que me proposo anar pregontant, malgrat surtin bon xic de les porugues tradicions o fingits respectes que així massa s'estilen.

Mentre els pobles forts, que han fet la guerra, cerquen llur novella posició d'equilibri, n'hi ha d'altres que, sens se haverla feta, pateixen apollament histèric i, fent salt enrera, reprenen les errades seculars que'ls desballastaren i, vestintles de sonoritats llampants, han desformat tota llei de passions, immoralitats i disbauxes, motivant el tema del present XI° Concurs, internacional «Estudiar els casos de regressió pública que veiem en l'Europa contemporània».

Es l'"inri" a l'Espanya del Duc d'Alba, que preté ofegar l'espiritualitat de Catalunya, no havent après encara, malgrat el trocam colonial, que els fets naturals son força més duradors que'ls accidents polítics.

31 Gener
Dr. Aguadé i Miro.

He rebut la visita del Dr. Aguadé i Miro, qui ha vingut a parlar-me, més concretament, de la publicació de la "Enciclopedia Científica", que temps enrera ja m'havia anunciat.

A la seva demanda d'ajud, jo he respondut amb la meva coneguda cançó: que tinc una trajectòria de la qual no'm puc desviar, perquè ella sola ja absorbeix, de sobres, les meves disponibilitats.

Per aquesta raó, no puc col·laborar fortament a cap empresa fora del meu propi camí; si bé, quan s'escau, me plau donar proves de simpatia moral a determinades belles obres, entre les quals encloia la seva.

1930
31 Gener

Després d'enraonar una estona, a fi de trobar la manera d'encaixar els seus projectes amb la meva organització, he acabat oferint-li que la Institució Patxot se farà càrreg de la despesa de publicació de tres o quatre volums de ciències físiques, els originals dels quals me sotsmestran abans d'anar a l'imprenta, fent acatament al meu costum de reservarme el "veto", a les publicacions que han de dur a la portada, el nom de la «Institució Patxot».

Ir. Febrer
Tribut
Serra i
Pagès

Una de les deixebles d'En Rossend Serra i Pagès, Na Maria Baldó de Torres, tingué la bella pensada de que, en la diada dels funerals, que han estat avui matí, s'apleguessin en el estudi que fou d'En Serra i Pagès, les seves deixebles que poguessin, i després de dir cada una uns mots de recordança, ofrenessin un ramell de flors, sobre la taula on En Serra solia treballar.

Na Sara Llorens, que vingué expressament, m'enterà del acte, al qual, d'altra banda, m'havia invitat la iniciadora, Na Maria Baldó.

Amb motiu d'això, ens hem trobat sentimentalment aplagats, una colla de Senyores i Senyorettes, entre elles una de nordamericana, a mes del marit de Na Sara Llorens, En Miquel i Planas, i En Valeri Serra i Baldó.

Encabint-nos com hem pogut en la cambreta d'estudi del difunt, envoltant la seva taula d'escriptor, tothom ha anat dient la seva oració, després de la qual, les dames deixaven llur ramell damunt la tauleta, que ha restat curulla de flors, sota la presidència de la seva filla - Dolors i de Na Sara Llorens, les quals m'han invitat a parlar darrerament, quan ja l'emoció bategava fortament en la cambra.

La meva oració ha estat molt breu. Recordant que jo tenia tres filles; ara, dues de mortes i una d'elles, deixable d'En Serra i Pagès, he ofert el tribut de la filla

1930
Lr. Febrer

morta i, derrera d'ella, ha fet acatament el pare desgraciat.

Na Sara Llorens no ha pogut parlar, després, perquè les llàgrimes li han entelat la veu. Llavors, el seu marit ha clos l'acte, llegint unes quartelles de recordança folklòrica.

Ha estat una pregona impressió de devoció i sentiment, delicadíssims.

Indubtablement, de l'espiritualitat humana, sempre resta quelcom.

3 Febrer
Atlas
Internacional
de Núvols

El General Delcambre qui, dies enrera, ens sobtè amb la nova de que, l'Atlas reduït de Núvols, havia de sortir el lr. de Mars, avui respon a la carta que li escriguí sota la impressió de la "Consulade", que per nosaltres representava aquella sorpresa.

Per la seva banda, al ntre. President, sembla que també li ha vingut de nou el ntre. esverament, perquè dona detallades explicacions sobre l'estat, les dificultats i la marxa de la feina, afanyant-se a trametre-ho el començament del text, mecanografiat, a fi de que poguem fer-ne la traducció, tot esperant l'arribada de la continuació - del original.

El General Delcambre ratifica la ntra. convenció i ofereix retrassar, si cal, la sortida de l'edició de París, fins que la ntra. edició catalana sia a punt. També demana que'l Dr. Fontseré vagi a París, per mor de resoldre dubtes que puguin presentarse. Nosaltres no'n veiem la necessitat.

He començat a desbrossar la traducció, la qual serà revisada por En Fontseré i ambdós establirem després el text definitiu, quan tinguen a la vista els plecs que vindrà de París, a mida que se vagin tirant.

1930
3 Febrer

Hi haurà problemes de llenguatge, no gaire planers de resoldre, ço que fa la tasca més atractívola.

11 Febrer
Llibreria
Balva

Havent mort repentinament el llibreter i antiquari S. Balva, tots els que'l conequerem s'han preocupat, naturalment, del importantíssim fons d'obres raríssimes i valuoses, referents a Catalunya, que tenia aplegades en la seva llibreria. Me n'ha parlat En Jordi Rubio i En Duran i Sampere. A més, En Moliné i Brasés m'ha telefonat dient-me que intervé en la liquidació de la Llibreria Balva i pregantme que hi anés a enraonar una mica.

Aquesta tarda hi som anat i he posat en clar la situació deplorabilíssima de les coses d'En Balva. Ha mort intestat; deixa una viuda amb fills d'ell i d'altra marit; el seu fill es menor d'edat, no se li troba comptabilitat, ni diners; no hi ha catàleg ni fitxatge, de llibres, etc. En un mot, es, com si diguessim una deixa en mig de la plaça i envoltada de malfiances.

Tot parlant, he fet avinent que no hi havia res a fer. Mentre no fossin aclarits aquests tres punts: a) qui era que venia; b) amb quin dret venia; c) que es ço que se venia.

En Moliné y Brasés ha assaijat de resoldre aquest sistema d'equacions, assignant que tramitarien ràpidament l'intestat, que'l problema era juridicament clar i senzill que, a ser possible, ho voldrien vendre en bloc per un milió de pessetes i que ell venia en representació de la viuda. Li he fet algunes preguntes més certeres a les quals ha respost que, tant ell com la viuda, garantien que no sortiria cap llibre d'allà, i com que encara hi ha algunes setmanes de marge, ha ofert avisarme quan la cosa estigués a punt.

Mentrestant, allà dintre, on fou "Santo Santorum" - d'En Balva, hi havia un llibreter foraster, remenant lli-

1930 bres i separant lots.
11 Febrer

12 Febrer Entre l'enrenou de noves degut a la caiguda del
Biblioteca Directori Militar d'Alfons XIII, els diaris han fet
de Catalunya sonar el nom d'En Cambó, fent viatge amb un futur Al-
F. Cambó calde de Barcelona. Això'm donà idea de preguntar a
En Jordi Rubio, si li semblava oportú que l'anés a veure,
amb intent de rependre'l problema del canvi de casa de la
Biblioteca de Catalunya.

En Rubio trobà molt encertat aprofitar els actuals moments d'indecisió i aquest matí som estat a casa d'En Cambó, a presentarli la qüestió.

A fi de que no ignorés precedents, que a mi m'interessa fer constar, li he explicat que, actuant de Marmessor de Na Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, vaig proposar-me emancipar la Biblioteca de Catalunya, de tota dependència políticoadministrativa, posantla sota un Patronat compost de particulars caracterisats, en nombre reduït, i en el qual hi tinguessin representació les Corporacions locals o regionals, que subvencionessin la Biblioteca, però romanent aquesta sempre independenta, com pertoca a l'intel.ligència.

Quant al canvi d'estatge, varen cercar per tot Barcelona un local d'ascendència històrica i no'n trobarem d'altra que l'Hospital de Sta. Creu, en aquells moments venut al Ajuntament de Barcelona.

-La Casa de Convalescència?

-No; les sales gòtiques del Rei Martí.

Per tal de que no's pogués dir que se'ns donava res, amb caràcter de Marmessor vaig fer una reserva de sis milions de pessetes, destinades al ntre. projecte.

En Jordi Rubio s'entusiasmà i m'ajudà de debò; per la meva part, jo anava lligant caps amb l'Hospital de Sta.

1930
12 Febrer

Creu, amb l'Ajuntament de Barrià, amb la Diputació i el Consell de la Mancomunitat. Tot anava com una seda i ad-huc, amb En Rubió, ja teniem les plantes del edifici i havíem començat a distribuirne les sales; fariem una sala Concepció Rabell on aplegariem les obres escrites per dones o referents a la dona; una sala Montserrat Patxot i Rabell, destinada als infants, apleganhi des de's cartells i sil.labaris fins als tractats de pedagogia i psicologia infantils; una sala Patxot, de Ciencies, a base de les noves col.leccions, que aniria aixamplant; etc. etc.

Semblava que ja ho tenien, quan, al arribar el ntre. projecte al President de la Mancomunitat, En Puig i Cadafach, li va barrar el pas, amb indefinible sorpresa nostra.

~~En Patxot~~ En Cambó, que's veu coneix molt incompletament l'afer, escoltava amb molta atenció i m'ha interromput novament:

-I per quina raó ho va aturar En Puig?

-Ho ignoro; potser sospità alguna maniobra política, oblidant la meva independència intel.lectual, prou coneguda d'En Prat de la Riba.

-I els diners, ara ja no hi deuen ser?

-Vaig esperar dos anys amb els diners a la ma, i veient que perdia el temps, els vaig deixar anar a d'altra destinació, perque darrera meu no mes hi havia que dones, a les quals jo volia deslliurar d'embolies.

-I de qui es ara l'Hospital?

-Actualment es del Ajuntament i la Biblioteca de Catalunya es de la Diputació; per tant, això suposa un problema de reglamentació escrita, que no'm pertoca a mi resoldre, perquè jo m'ocupo solament de la llei moral.

Us he ving a parlar, en aquests moments tèrbols de la política, per enterarnos del fallat projecte i veure si hi hauria manera de reprendre'l, en una forma o altra.

1930
12 Febrer

La Biblioteca de Catalunya, tal com es ara, morirà d'estrangulació, cal canviarla de casa i organizarla a l'anglès, com institució merament cultural i lliure, i l'estatge mes addient foren aquelles sales que un Rei nostre bastí per guariment del cos i que ara nosaltres aplicariem a necessitats del esperit. Que jo sapia, tals edificis no tenen actualment cap destinació determinada; si bé tothom els vol; de manera que crec som a temps de salvar un bell monument, confiantli una bella institució.

El meu parlament ha interessat molt a En Cambó; m'ha demanat per les «Cròniques» i hem acabat, com altres vegades, planyentnos de les dificultats d'autors i d'impressors, que'ns faran guanyar el cel.

18 Febrer
Col.legi
d'Advocats

Na Maria d'Abadal, que ha vingut a visitar la ntra. filla, m'entera de que, en aquests moments, el President de l'Audiència, està restituint els càrregos a la Junta del Col.legi d'Advocats, que fou empresonada i exiliada per el Directori Militar d'Alfons XIII.

Permò d'això, m'afanyo a felicitar el President En Raymond d'Abadal i a la Junta, llur retorn a uns llocs que ocupaven per voler de llurs companys, expressat dintre la llei.

17 Març
El Poderis
militars
Baptista
Dr. Josep

Al mateix temps, els accompanyo convocatories del Concurs Patxot i Ferrer.

20 Febrer
Concursos
Patxot i Ferrer
Veredicte del
X^o. Concurs b)

La decisió d'aquests concursos fou publicada en el seu temps, però la redacció del veredicte pera'l nostre arxiu ha estat quelcom laboriosa i no s'ha enllistit fins ara.

El treball de Mr. Flach sobre «La Marche d'Espagne» està documentalment bé i perxo fou decidit premiarli, sobretot tenint en compte l'encertat raonament d'En F. Valls

1930

20 Febrer i Taberner qui feia notar que, tractantse d'un treball inèdit d'autor difunt i d'una firma com la del historiador Mr. Flach sobre un tema que'ns toca tant directament, calia incorporarlo a les nostres publicacions.

Però, Mr. Flach, en una segona part, especula'ls fets d'una manera tant exageradament afrancesada, que'l Jurat tenia de salvar el propi parer. En Valls i Taberner ho enllestí en un paragraf clar i ben categoric, que en Carreras i Candi trobà insuficient per la qual raó calgué redactar novament el veredicte, cosa que feu ell mateix, insistint en punts divers.

En tot això es curiós de constatarhi la preocupació estatista i de veure fins a quin punt arriba a enterbolir adhuc les intel.ligencies ben conreades.

Mr. Flach ens fa francesos i parla de la França i de l'esperit francès en una època que res d'això existia, al menys tal com ells ho entenen, per l'estil de la dèria hispànica d'altres, entre'ls quals, potser, el mateix Carreras i Candi.

Es una de les moltes i variades formes que pren l'estatisme el qual no'n té prou amb estrafer l'home, sinó que també voldria emmotillar l'intel.ligència.

17 Mars
El Ponent de
Cultura de la
Diputació
Sr. Jansana

El Sr. Jansana, actual diputat, Ponent de Cultura de la Diputació de Baranya, m'ha fet la cortesia de venirme a trobar a la Biblioteca de Catalunya, a l'hora que solo anar-hi.

M'ha dit que essent ell novengà en el càrreg, s'havia voltat de consellers especialisats, i a fi de millor situar-se i poder obrar amb major encert, sollicitava així mateix el parer de la gent autorizada.

M'ha enterat de que la Diputació anava a refer tot ço que la Dictadura espanyola, ajudada pels "caragirats" de casa nostra, havien fet malbé o desfigurat. Dintre d'a-

1930
17 Mars

quest criteri venia a parlar-me del Institut d'Estudis Catalans, que jo estic apuntalant.

Li he respondut que la meva actitud era filla de l'amor a la Ciència i del meu civisme català, però que al mateix temps, aprofitava l'avinentesa de demostrar experimentalment la tesi que fa molts anys vincia el predicator, ço és: que l'intel·ligència ha d'actuar d'una manera absolutament independent de la burocràcia i la política, perquè no té res que veure amb elles sinó que, per damunt d'elles i llurs manades, la intel·ligència té la missió d'assegurar la continuitat espiritual de l'humanitat.

AB MUN
Llibreria
Salva

Josep Rovira

L'I.E.C. bella i trascendent iniciativa de la Mancomunitat de Catalunya, fou concebuda i organisada com una oficina cultural, presidida pel mateix President de la Mancomunitat. Aquesta dependència junyia l'I.E.C. a tota mena d'aventures -com les que hem presenciat- i donava a l'obra cultural catalana una mentalitat que la comprometia fonamentalment.

Les intenses temences foren aviat confirmades, si bé les senyals eren de que l'invasió seria de la banda del republicanisme unitari espanyolista, més aviat que de la clàssica insubordinació militar espanyola, com ha succeït.

L'I.E.C. tingué clara visió del novell estat de coses i no caigué en el parany de cobrar la seva subvenció amb un nom castellà diferent del seu, car hauria estat un veritable suicidi; però, en canvi, no fent això, restava sense recursos i havia de morir igualment per estrangulació. Fou aleshores que la Institució Patxot oferí continuar les publicacions I.E.C. per assegurar l'intercanvi científic internacional.

Ara calaprofitar la present clariana, no per a tornar al «statu quo ante», sinó per a situar l'I.E.C. d'una manera tal que, després d'aquest formalisme inicial, ell mateix pugui emancipar-se fins assolir l'independència que

1930
17 Mars

Li pertoca i que'l posarà a cobert de sotragades o recaigudes polítiques.

També li he parlat del meu passat propòsit respecte de la Biblioteca de Catalunya, repetintli l'historial que ja havia fet amb En Cambó i insistint en que actualment s'hauria de rependre l'idea si bé jo no la podia algarfrernar amb els importants cabals testamentaris de que disposava quan vaig promoure la qüestió.

El Sr. Jansana escoltava atentment, s'ha interessat molt en la meva exposició, potser s'haurà esverrat interiorment una nica al ofr certes afirmacions meves i ha acabat la sentada despedintnos amb oferiments mutuals.

18 Mars
Llibreria
Balva

Josep Porté

A iniciativa del llibreter Josep Porté ens hem aplegat a casa seva: En Damià Mateu, En Gustau Gili, els dos germans Tolrà i jo, per veure d'encarrilar la qüestió de la Llibreria Balva.

En Porté ens ha llegit un resum dels escandalls fets a la Llibreria Balva, pera arribar a una valoració aproximada i a la seguida ha començat el canvi d'impressions.

En Gili tractava de constituir una societat anònima, pera desenrotillar una gran empresa editorial a base del fons Balva.

Se li ha respondut que'l ntre. intent era senzillament d'evitar la fugida del fons Balva, a fi de que les Corporacions i els particulars de casa nostra poguessin adquirir-ne col·leccions, feta la qual cosa d'ordre moral, restaria la materialitat d'una liquidació comercial que es el que menys interessava. Aleshores En Gili ha dit que essent així, an ell no li convenia participar-hi.

Passant a les condicions de realització, En Porté ha formulat unes pretensions tan poc encaixades que hem considerat debades tractar més el problema i ens hem despe-

1930 dit posant-nos a la disposició d'En Domenec Carles-Tolrà,
18 Mars que es el qui de bell començament ha pres l'iniciativa
d'aquesta qüestió.

Joan Soldevila. A conseqüència d'unes indicacions que m'ha via
Marina Catalana fet En Domenech, Llibreter, avui m'ha vingut a ve
re En Joan Soldevila pera tractar de les encerques
que està fent referents a la Marina catalana.

M'ha ensenyat un inventari de documents, tret dels
Arxius de Barcelona i de Simancas, al començament de la
passada centuria pel tinent de Marina J. Sans de Barutell.

La seva idea fora publicar aquest repertori per fa
cilitar als investigadors la coneixença del lloc on po
den trobar els documents que puguin convenirlos.

Examinat el documental que ha presentat, m'ha fet
l'impressió que fora millor publicar una serie de «Docu
ments pera l'història de la Marina Catalana», que jo ini
ciaria i algu o altre continuaria, transcrivint una se
lecta dels documents inventariats, aplegant-els per reg
nats o bé per centuries. Cada vol. s'encapsalaria amb
una memòria històrica del period que compendria i acaba
ria amb un vocabulari resultant dels documents transcrits.

El meu punt de vista li ha semblat bé i hem quedat
que jo'n parlaria amb En Valls i Taberner, pera utilitzar
l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

20 Mars Ha sortit el fascicle del «Butlletí de Dialectologia
Butlletí de Catalana» corresponent al primer trimestre d'enguany.
Dialectologia Catalana

Mn. A. Griera l'omplie gairebé tot amb una inte
ressant exposició i acurat vocabulari de Liturgia
popular, començant així la novella fase d'activitat d'a
questa publicació.

1930 Amb motiu d'un carteig, que ja ve de lluny,
27 Mars amb En Guillerm Forteza, de la Ciutat de Mallor-
Guillerm Fortesa ca, referent a la Masia Catalana i a la Possessió
La "Possessió Mallorquina".
Mallorquina", en el qual pesa fortament l'autori-
tat d'En Josep Ramis d'Ayreflor i Sureda, de Mallorca, es-
crie an En Forteza invitant els mallorquins a entrar en
la meva terenyina romàntico-intel·lectual, a qual fi la
"Institució Patxot" els ofereix la publicació d'un volum
dedicat al estudi, tant complet com sia possible, de la
Possessió Mallorquina amb il·lustracions, etc.

Fa temps que brego per vencer certes resistencies in-
sulars que per altra banda, se compren preferissin fer la
publicació ells mateixos, abans de donarla a iniciatives
continentals, si bé, en el meu cas -ja'ls ho faig cons-
tar- hi ha l'indiscutible atenuant de que la meva inicia-
tiva es empordanesa.

29 Mars
Veredicte del
Concurs del
Llegendari
Català.

A fi de redactar el Veredicte del IIIe. Con-
curs del Llegendari Popular de Catalunya, ens
hem aplegat al estudi del carrer de la Cucurulla:
N^o Agustí Duran i Sanpere, En Josep M^a. Batista i
Roca, i jo, així constituint Jurat. La mort d'En Rossend
Serra i Pagès, qui dirigia aquestes activitats, és un so-
trac molt gros en l'obra del Llegendari.

Com aportació, aquest IIIe. Concurs és el més abundant
de tots, però s'hi troben les mateixes característiques.

En general, la majoria dels concursants no's donen
prou compte de que apleguem materials, els quals se'n hau-
rien de trametre tal com son eixits de la boca del poble.
Més, el tems és temptador i la gent se deixa anar facil-
ment a arrodonirlo en forma literaria, llevantli així'l
caire que a nosaltres més ens interessa en aquest moment.

Entre'ls plecs vinguts a Concurs n'hi ha algun de ben

1930 interessant, que s'escau fora de les condicions requerides; per exemple, un recull valencià, gaire bé tot ell a base de cosa ja publicada.

Hem deixat enllestit el Veredicte pera'l «Club Montanyenc» situant-nos en el punt de vista d'aplegar materials i, dintre d'això, premiar els de més mèrit.

de Cultura, M. Girona.

Ir. Abril
Llibreria
Balva

Quan ja'm creia que aquest afer era definitivament aigües avall, me son trobat amb En Domingo Carles-Tolrà, qui m'ha dit que tenia la cosa resolta; eren En Damà Mateu, els dos germans Tolrà i jo; que havia fet una entrega a compte a la Vda. Balva; que ja tenia les claus, etc.

Davant d'això, li he indicat que lo mèllor i mes correcte fora que ara tots hi tinguessim parts iguals i ho ha trobat bé.

23 Abril
Premi Massana

A. Duran i
Sanpere

Havent rebut una invitació del Alcalde de Barcelona, aquest matí he assistit al acte d'entrega del Premi Massana a N^o Agustí Duran i Sanpere, pel seu treball «Els retaules de pedra a Catalunya: segle XIV i XV». La ceremonia s'ha celebrat en el gran saló de l'Arxiu Històric Municipal. Hi havia algunes dames, regidors, representants de Corporacions, membres del I.E.C. etc.

En Marco ha llegit l'acta corresponent al concurs, la mena de treballs presentats, raonant el veredicte.

Després, l'Alcalde, Conte de Güell ha fet un bell parlament enaltint l'esperit de Catalunya «que ha sabut perdurar malgrat la dura prova que acaba de passar»; ha lloat l'exemplaritat dels ciutadans com En Massana i els erudits com En Duran i Sanpere i ha acabat amb un paràgraf encoratjador que li ha valgut l'aplaudiment dels assistents.

1930 Com que de tot arreu n'arribaven noves de que, a la
7 Maig A. Jansana Diputació de Barça., En Puig i Cadafalch treballava per
I. E. C.

tornar les coses al "statu quo ante" i, entre elles, pretenia que l'Institut d'Estudis Catalans sigüés una oficina o dependència de la Diputació, com anteriorment, m'ha semblat previsor tenir altra sentada amb el Ponent de Cultura, Sr. Jansana.

Aquest m'ha exposat ben lealment l'estat intern de la qüestió i com En Valls i Taberner, havent hagut esment de les orientacions d'En Puig i Cadafalch, escrigué al President de la Diputació, Sr. Maluquer i Viladot, una carta oposantse an aquell criteri i que hauria provocat una discussió pública poc desitjable, per la qual raó, En Jansana prengué unra d'evitarla, fent que'l dictamen restés damunt la taula i mentrestant s'oficiés al I.E.C. demandantli en quines condicions s'encarregaria de cert nombre de serveis especialisats que, per si sola, la Diputació no pot fer, sense una direcció tècnica.

Així les coses -ha dit En Jansana- quan l'I. E.C. respongui, no cal pas que se limiti estrictament a la materialitat de la nostra consulta, sinó que pot esplaiarse tan com vulgui i exposar resoludament aquesta tesi de la seva independència, "que vos propulseu, molt encertadament".

Li he agrairt aqueixes manifestacions; he insistit en que la Institució Patxot no ha pas sostingut l'I. E. C. per tornar a deixar-lo caure en el seu pecat original; he afegit que, referent an això, penso enviar una comunicació, escrita en nom de l'I. E. C., de la qual donaré copia an En Jansana, el mateix dia que la trameti al I. E. C., a fi de que'l Ponent de Cultura tinguit tots els elements de judici per informar exactament el seu Consell.

1930
10 Maig
Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya
Centre Excursionista de Catalunya
Festa de la Medalla

El Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya corresponent an aquest mes de Maig, publicarà el parlament que vaig llegir-hi en la Festa de la Medalla de l'any 1925, en ocasió d'atorgarse la Medalla an En Rossend Serra i Pagès.

Con que en aquell temps erem en plena ofensiva dictatorial, quan presentaren les meves galeries a la Censura Militar, aquesta ho ratllà tot, llevat del primer apartat i, a més, amenaça amb suprimir el Butlletí, si de cas se tornava a presentar-li un altre escrit semblant. Aquesila Censura devia confondre la meva exposició amb els retrats de la propia consciència, car jo tractava coses permanentes i la Dictadura espanyola no era més que un histerisme, recurrent si's vol, però sempre histerisme i, per tant, fet malaltic.

Ara, com homenatge pòstum an En Serra i Pagès, la redacció ha decidit publicar el meu sermó i jo hi he afegit una «post data» que completa'l discurs fins a l'Abril de 1930, aplicant «a posteriori» alguns dels seus enunciats.

15 Maig
Deixa Serra i Pagès.

Na Sara Llorens de Serra es vinguda de Pineda i han reprès l'execució de la deixa Rossend Serra i Pagès. D'acord amb En Duran i Sanpere, portarem de seguida tots els objectes i la biblioteca al segon pis del Arxiu Històric Municipal començant així'l Museu Folklòric que era la gran dèria d'En Serra i Pagès.

Les carteres de manuscrits resten a cura de Na Sara Llorens per mor d'un prec autògraf d'En Serra i Pagès, i després jo triaré les que me pertoquen com elements de treball pera'l Llegendari, el Refraner, la Masia Catalana, etc.

1930

19 Maig

Atlas Interna-
cional de Nu-
vols.

C. E. N.

Per fí, avui hem rebut del ntre. President,

General Delcambre, les probes impreses del text
francès definitiu de l'Atlas Internacional dels

Nuvols, que ja fa temps estavem esperant pera por-
tar a l'imprenta la nostra edició catalana.

Se veu que ha estat molt treballós d'arribar a una
redacció final, car el President ens confessa amicalment
el "soulagernent" que tindrà quan la tasca sia enllesti-
da, ço que es molt natural en empreses complicades com la
present en les quals a més de la dificultat científica,
hi ha el fet inevitable del gran escampament del perso-
nal que hi colabora i la diversitat de nacions a les quals
pertanyen.

A nosaltres també'ns triga deixar realisada una fei-
na que de tan lluny venim preparant.

21 Maig

Institut d'Es-
tudis Catalans

Dr. Fontseré

Avui he donat al Dr. Fontseré, a fí de que la
faci a mans del l'Institut d'Estudis Catalans, en-
sens com a membre i en qualitat de Degà del Con-
sell de l'Institució Patxot, una exposició de
fets, que acaba raonant la meva tesi de l'urgèn-
cia de l'independència del I.E.C.

Els dic que la meva convivència amb el I.E.C. durant
aquests anys de Dictadura espanyola, excusen la pretença
de donar parer en una qüestió vital pera l'I.E.C. i faig
constar que ja diguí an En Prat de la Riba, ço que ara
els repeteixo.

La Institució Patxot ha posat gran cura en no singu-
larisar-se, sinó que -mentres ha pogut- ha anat aplegada
amb els organismes existentes: Biblioteca de Catalunya,
Orfeó Català, Acadèmia de Bones Lletres, etc. També vaig
donar an En Cambó la pauta de la meva actuació cultural,
per tal de que les nostres tasques resultessin coordinades
malgrat llur completa independència.

1930
21 Maig

Quan la gent de la Dictadura oferí al I.E.C. una subvenció en forma que era un suicidi acceptarla, vaig sentirme honorat de que la Institució Patxot continués les publicacions del I.E.C. pera l'intercanvi científic internacional.

I ara que se tracta de definir i consolidar el I.E.C. insisteixo en que la intel.ligència, pera que pugui cumplir la seva missió de mantenir l'espiritualitat per damunt dels falliments humans, té de viure mes enllaire que el replà on breguen les passions col.lectives. Això implica convertir l'I.E.C. en institució científica independenta de tota estructuració polític-administrativa, cosa a la qual no s'oposaran els homes que actualment regeixen les Corporacions Públiques, car ben clar han proclamat llurs sentiments de significació cívica.

I acabo fent constar que la Institució Patxot no vol colbarar a que l'I.E.C. torni a exposarse a recaigues en les veleitats i els sotracs ibèrics.

Sr. Jansana. Aquest matí mateix he donat al Ponent de Cultura

Sr. Jansana, còpia del document original que tenia el Dr. Fontseré.

Li he llegit algunes xifres referents a la despesa feta pera les publicacions del I.E.C. i, a més, li he donat còpia del meu refús de membre del Patronat de la Biblioteca de Catalunya, que m'havia tramés la gent de la Dictadura, sense consultar-me, després d'haver violat la fe de naixença de la ntra. Biblioteca i el primitiu Patronat, del qual jo era. Encara que se tracti de cosa pretèrita, vull que conegui la redacció literal d'aquell refús, que mogué bon xic de polsaguera interna entre'ls transgressors del dret públic, un dels mes anticatalans dels quals segueix formant part de la Diputació.

1930 He fet coneixença personal amb l'^oIvon l'^oEscop
29 Maig que m'havia escrit tractant de la propera publica-
Ivon l'^oEscop ció del seu llibre «La Llengua de l'Església».

"La Llengua de Jo li respongué que, ultra el pler de coneixer
l'Església" an ell, m'agradaria tenir una idea del seu llibre,
 perque si bé es cert que en el Christ sempre ens tro-
 barem tots, en canvi quan veig el mot Església me cal as-
 segurar primer del que's tracta, majorment ara i a casa -
 nostra, on l'Església oficial i burocràtica s'es feta un
 reforç d'ocupació, en contra de la doctrina cristiana i
 dels sentiments del poble que l'ha acollida.

A conseqüència d'aquesta resposta meva, Mn. Ricard Aragó es vingut i hem enraonat bella estona.

M'ha portat els plegs tirats de la seva obra, que ha anat fullejant eurosament, on fa l'historial dels Concilis, Constitucions, decrets diocesals, etc., respecte de la predicació en català, i en el seu documental he vist clarament fins a quin punt l'Església ha vulnerat tot això a casa nostra, per mor d'arreplegar materialitats transients.

La conversa s'ha anat allargant, s'es esgarriada per caminals divers i, entre altres coses, li he llegit fragments de cartes que jo havia escrit a gerarquies d'ací i de Roma amb motiu del deplorable meradeig espiritual que m'havia passat per les mans durant alguns anys.

Hem moralisat cristianament una mica, m'ha explicat la seva estada a Roma i a Ginebra i jo li he demanat 50 exemplars del seu llibre, per repartir entre'ls infidels.

Premis del IIIe.
Concurs del
"Llegendari Popular
Català".

En l'estatge del «Club Montanyenc», aquest vespre hi ha hagut el repartiment de premis - del Tercer Concurs per'l Llegendari Popular - català, que dirigia el difunt Rossend Serra i Pagès.

1930 Jo no hi son anat, però m'ha representat N'Agustí Duran i Sanpere, qui ha fet el lliurament dels premis.

En Miquel i Planas, invitat per el "Club Montanyenc" ha tractat de la personalitat d'En Serra i Pagès, en un encertat parlament, que ha emocionat la concurrencia.

6 Juny Previ avis telefònic m'ha comparegut En Ferran Valls i Taberner, amb En Nicolau d'Olwer, els quals han excusat l'absència d'En Pompeu Fabra qui també devia accompagnarlos.

Jo'm creia que'ls portava quelcom relacionat amb l'independència del I.E.C., però En Nicolau m'ha sortit de seguida amb que era cosa ateneista, car venien senzillament a oferirme la Presidència del Ateneu Barcelonès. Volien una candidatura de caire científic, sense lluita, i però havien pensat en mi.

Els he agraf't la consideració personal que llur proposta representava. Malgrat la qual l'he refusada perquè, deixant de banda que no he tingut mai condicions per anar en primera línia, ara'l meu físic també m'impossibilita per càrregos que requeixen una actuació constant.

Ràpidament liquidada la qüestió, he aprofitat l'avinentesa pera enterarme d'interioritats de la Diputació i de l'Ajuntament i hem acabat la sessió en un camp gairebé antitètic del començament.

9 Juny A l'Arxiu de la Corona d'Aragó, En Ferran Valls i Chabot

Mr. Martin-Chabot A l'Arxiu de la Corona d'Aragó, En Ferran Valls i Taberner m'ha presentat Mr. Fern. Eugène Martin-Chabot, de l'Arxiu National de Paris, amb el qual hem convingut la seva col·laboració a la publicació del "Liber Fendomi" perquè, entre altres coses, Mr. Martin-Chabot estava preparat, independentment, un estudi de les miniatures del manuscrit.

1930 El nostre oferiment d'encloure'l en el ntre. llibre
9 Juny l'ha complagut molt i com que, durant la conversa ha parlat de treballs provençals jo l'he fet sabedor de la projectada "Miscel.lania Occitana" i li he recomanat que se'n recordés per si trobava quelcom d'escaient.

Després, l'he acompanyat a l'Arxiu Històric Municipal de Barrià, on he tingut de fer les honors de la casa per raó de que En Duran i Sanpere era fora de Barrià.

Finalment, com que l'interessava l'Arxiu Episcopal, l'he deixat allà, en mans de Mn. Sanabra.

Mr. Martin-Chabot està molt ben enterat de les coses de per ací, car no es pas la primera vegada que sojorna en la ntra. terra.

Hem parlat de coses diverses i com que al seu torn també
l'ir. juliol M'ha vingut a veure En Josep Carbonell a qui he demanat perque no venia "Oc" i m'ha respost que, malgrat "Oc"
J. Carbonell Miscel.lania l'ajuda que rebien de Catalunya, la colla occitana no Occitana.
podia continuar la publicació per raó de que'ls mancava'l suport de l'altra banda.

Davant d'això, En Carbonell ha proposat a l'Ajuntament i a la Diputació de Barrià la constitució d'un Comité de relacions meridionals, amb intent de continuar practicament la tasca iniciada intel.lectualment per "Oc". Sembla que, en principi, la seva idea no ha pas estat mal acollida.

Hem acabat parlant de la Miscel.lania Occitana i m'ha ensenyat una llista de treballs promesos, la major part de caràcter filològic. Com que la Societat d'Estudis Occitans està en marxa, creuen que per cap d'any tindrem aplegats tots els materials per a fer volum.

1930

14 Juliol

Memories Patxot
Vol. Ier.

L'Alsina ens ha portat els dos primers exemplars del vol. Ier. de les "Memories Patxot". En ell hi ha el corpus pluviomètric de Catalunya i un Atlas pera la realisació del qual se pot dir que el Dr. Fontseré i jo hem treballat gairebé una quarentena d'anys.

10 Novembre

Cambo

Ciència oficial
espanyola

He visitat an En Cambo que fa poc ha tornat d'Anglaterra, on fou operat aquesta primavera. Està considerablement millorat i molt satisfet d'haver aumentat 6 kgs. de pès, ell que ja mai en tota la seva vida no havia pogut augmentar 15 grs.

Hem parlat de coses diverses i com que el seu nom sura novament en la política espanyola, li he dit que malgrat lo malament que ens tractaven els d'allà, jo'ls volia corresponde amb bé, a qual efecte l'he enterat dels incidents - "indésirables" promoguts en la Ciència internacional per qualche representant oficial espanyol, que confon la alta actuació científica amb una taula de café de la Puerta del Sol o el corredor d'un quartel.

La meva relació l'ha interessat mes ràpidament del que jo creia, perque ha près un carnet de notes s'ha posat a escriure, vist lo qual, jo li he dit que no s'oblidés de remarcar la generositat de l'advertencia catalana, perque a nosaltres ens afavoria mes la continuació del desprestigi que li senyalava.

Després hem acabat amb les lamentacions de consuetut referents a les dificultats en la publicació de llibres, autors, imprenta, etc. etc.

1930

He rebut una carta desconcertant del Dr. Anzilotti,

21 Novembre

lotti, car demana senzillament que se'l deslliuri -

Dr. Anzilotti
Concurs de
La Haia

d'actuar en el Jurat del Concurs de Dret Públic, la convocatoria del qual du la seva firma com President del Tribunal Permanent de Justícia Internacional.

Ho fonamenta en l'enderreriment de feina que li han portat els anys de Presidencia, ço que l'impossibilitaria de dedicarhi tot el temps que requereix la importància del tema i del premi; a mes -diu- per raons d'ordre personal que no fora del cas exposar.

Com que en la seva enlairadíssima magistratura internacional, no hi cab coacció, ni claudicació -adhuc tenint en compte la follia del feixisme, car ell es italià- vull creure que la carta ha estat dictada per una depressió física provenient de "surmenage".

M'he afanyat a posarho en coneixement d'En Maspons i Anglasell qui s'ha quedat astorat al enterer-s'en, i de seguida ens hem posat a estudiar la qüestió per tots els seus carres, del dret i del revers, sense que hi trobessim explicació satisfactoria.

L'única conclusió a la qual hem arrivat es que no hi havia altra cosa a fer que agafar el tren i anar a La Haia a aclarir-ho personalment.

En conseqüència, demà passat En Maspons surt directament cap a Holanda.

Mentrestant, no prejugem res i volem rebutjar una sospita que ens furga insistentment. Quina en fora!...

23 Novembre

En Maspons i Anglasell, amb la maleta a la mà,

Prof. Altamira
Concurs de
La Haia

perquè marxa aquesta tarda cap a La Haia, m'ha fet a mans una carta que acaba de rebre del Prof. Altamira, referent al cas Anzilotti. Se veu que aquesta carta tenia d'arrivar primer, però anava adressada a Bigues i d'aci el seu retràs.

1930

23 Novembre

Naturalment, el Prof. Altamira es més explicit que el Dr. Anzilotti i, per tant, la seva carta té molta major importància. Diu que el dr. Anzilotti l'ha pregat d'apoiar la seva demanda i que ell hi accedeix.

El Prof. Altamira té cura de no justificar la decisió Anzilotti, ni d'apoiarla ostensiblement, sinó que la transmet amb una mena de condescendent simpatia. Firmat per Altamira, llegim textualment: "Si el Sr. Anzilotti cree que su continuación en el Jurado puede traerle peligros personales....". Després continua: "Nadie mejor que él, por otra parte, puede conocer las condiciones del ambiente italiano actual", i afegeix mes avall: "Nadie tampoco puede incurrir en la responsabilidad de forzarle, si eso fuera posible, a mantenerse en su puesto que él considera ahora de tanto riesgo para su persona en relación con su propio país".

Tot això demostraría plenament l'existència d'una amenaça -ja sia oficial, de l'actual dictadura italiana, o bé secreta del feixisme criminal- si no fos que el Prof. Altamira referint-se a les raons del Dr. Anzilotti comença la carta dient: "por ser esas razones manifestación de una amenaza completamente personal de apreciar unos hechos, no cabe apoyarlas en otras razones objetivas, mucho menos disuadir las desde ese punto de vista".

Al mateix temps que va aclarint-se la situació s'enfosqueix. El móbil de l'Anzilotti es la temença d'un perill personal; però, aquesta temença té realitat, es objectiva, o bé, es un estat subjectiu, una folia dels nervis gastats, una emoció hiperestèsica, etc., etc.???

Aquella sospita de bell començament furga més punxenta que mai; malgrat tot m'obstino en rebutjarla fins al darrer moment.

Mestre Maspons: teniu una bella tasca entre mans. Heu

1930 d'aclarir si el President del mes alt Tribunal de Justicia del món, ha estat amenaçat precisament per un dels mateixos governs que contribueixen al seu nonament i sosteniment. O, altrament, si el primer Magistrat Internacional ocupa un lloc completament indefens, que fa impossible la justicia i converteix el Tribunal International en una ficció més negativament trascendent que les altres.

*Lr. Desembocador
Miquel Ferran
Constitució de la Unió
Avui*
Si resultés veritat l'amenaça -oficial o secretaria- quin coeficient més simplomàtic fora de la regressió que està patint la civilisació europea!

De totes maneres, aquest incident tan greu, es la justificació del Concurs i li fa aureola.

24 Novembre Avui Mn. Griera m'ha portat el Butlletí de Dialectologia Catalana, corresponent al 4^t. trimestre d'enguany.

Gairebé tot ell es ocupat per un estudi en alemany de Otto Klesper, referent a la sintaxis de les conjuncions en el català antic i es notable la bibliografia que l'acompanya, la qual l'autor, diu, que ha vista tota a Hamburg.

Com que, degut a l'activitat de Mn. Griera, aquesta publicació va devenint més important, he tornat a insistir devers En Pompeu Fabra i En Nicolau d'Olwer, a fi de que hi sia més explícita la dependència i intervenció de la Secció Filològica I.E.C.

27 Novembre Estem repartint l'Atlas Internacional de Nuvols i dels Estats del cel, edició reduïda destinada als observadors.

C. E. N. Aquesta edició catalana la publica la Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda, Romaguera, la qual ha

1930 posat a disposició del Servei Meteorològic de Catalunya tots els exemplars que li calguin per a ofrenir-los als col·laboradors catalans.

A més, n'enviem un exemplar als col·legues de la C.E.N. algun dels quals s'ha interessat força per les publicacions científiques catalanes.

1r. Desembre Ha tornat de La Haia En Maspons i Anglasell havent aclarit el fons de la qüestió Anzilotti, però no pas la forma, segurament perquè deu esser una d'aquestes coses lletges que defugen la llum. Llevat del Prof. Altamira, qui ha fet d'intermediari, ningú sabia res del cas, ni el Prof. Van Eysinga, company de Jurat del Dr. Anzilotti.

Durant les seves gestions a La Haia, En Maspons i Anglasell, en comptes d'escriure cartes, ha tingut la bona pensada d'anar enviant una mena de dietari, on hi ha detalls i anècdotes sumament interessants per a la coneixença d'aquells estats d'esperit i ambients jurídics, que resulten ben avinguts amb les orientacions del nostre Concurs. El Prof. Max Huber ens ha recomanat, com altres vegades, que el ntre. tema es de Dret Public no ens l'hem pas de deixar internacionalizar, segurament al·ludint a un apartat que el Dr. Anzilotti ens va «glissar» en la convocatoria, i que la desfigura una mica, però que nosaltres acceptarem per cortesia devers la firma que ens avalava el Concurs, des de la Presidència del Tribunal Internacional.

El Prof. Van Gysinga, en el curs de l'entrevista, davant d'un retrat del Príncep d'Orange, feu unes apreciacions del rei Felip d'Espanya i el seu obrar, que tot Catalunya suscriuria: se veu que a Hollanda encara fermenta el llevat del Duc d'Alba.

Tornant al móbil del viatge d'En Maspons, ha resultat

1930 veritat aquella sospita que'ns furgava i que nosaltres
Lr. Desembre voliem rebutjar.

Damunt del Dr. Anzilotti hi ha l'amenaça de perdre la seva càtedra de Roma i de no poder entrar a Italia, si actua en el Jurat del Concurs per ell mateix convocat. No sabem si l'amenaça ha estat oficialment documentada o bé si es insinuació sòrdida per conducte indirecta; son de parer que es això darrer; seguint les pràctiques feixistes i dictatorials. Heus ací en que ha vingut a parar el romanticisme liberal i democràtic de la passada centuria!

Sembla que la qüestió ja venia de lluny, però el Dr. Anzilotti la deixava arrossegar i ha esperat el darrer moment per a plantejarla: ara es tanca el Tribunal i ell s'en va a Italia a passar el Nadal.

Quan En Maspons li donà la meva carta en la que li deia que havent-nos ell acullit tan cavallerosament, jo em feia un deure de correspondre-li en tot ço que de mi depengués, al Dr. Anzilotti se li tregué visiblement un pes enorme de sobre. Vei-ací una altra justificació ben concreta del Concurs Patxot i Ferrer on s'esmenta «la regressió pública en la Europa contemporània».

L'incident, per la seva gravetat i les altures socials en les quals se desenrotilla, dona ben bé la mida de l'actual situació interna d'Italia, i, potser, revela també que el feixisme no va pas massa en popa.

Per substituir el Dr. Anzilotti, entra a formar part del Jurat el representant anglès Sir Cecil J.B. Hurst qui ha acceptat molt planerament després d'haver-li exposat tota la veritat del cas, a la qual ell respongué senzillament: "Aqueixes qüestions nosaltres ens les podem mirar de part de fora". Es un element del Foreign Office i, més que un doctrinari erudit, representa el sentit pràctic de les solucions escaients al temps i a les circumstàncies.

1930 El Prof. Altamira, malgrat tenir una filla greument malalta, ha ajudat valenterosament a resoldre el conflicte i cal esmentar amb agraiement la seva decida col·laboració.

Amb lo qual resta clos l'incident, que jo considero un triomf per al ntre. Concurs.

3 Desembre Escrivé a Sir Cecil J.B. Hurst donant-li les gràcies perquè la seva acceptació clou l'incident provocat per la dimissió forçada del Dr. Anzilotti.

Sir Cecil
J.B. Hurst

Concurs de
La Haia

Li dic que el ntre. "intercourse" me recordarà

Li dic que el ntre. "intercourse" me recordarà la meva joventut, quan jo era estudiant a Anglaterra, i, seguint aquest fil d'idees, m'ha de permetre confessar-li que el ntre. Concurs no vol pas ser una eixerreida dissertació acadèmica, sinó que es talment set de justícia i millorament social, provenint dels més tractes i pitjors experiències governamentals, que hem sofert.

Generalisant aquests fets de Catalunya, nasqué el ntre. Concurs, i me plau molt que l'esperit anglès vingui a intervenirlo.

9 Desembre Vaig fer presentalla del vol. Ier de les Memòries
Marquès de Camps Patxot al Excm. Sr. Marquès de Camps, qui es Presi-
Corporacions dent de la Confederació Hidrogràfica del Pirineu
oficials Oriental.

Dit Sr. al donar gracies, diu que s'ha prèss la llibertat de passar el vol. a la Confederació a fi de que conegui treballs fets, que li son indispensables i demana que se'l excusi si tal decisió no fos encertada.

Amb motiu d'això, avui trameto un altre exemplar al Marquès de Camps, aprovant el seu gest, i aprofitan l'avinguentesa per a explicarli que, per raó de manca de reciprocitat i cortesia, de part de la generalitat de les Cor-

1930 poracions oficials espanyoles, qui, adhuc responien amb
 9 Desembre agror a les nostres distincions, fa temps que vaig treure dites Corporacions de les ntrs. llistes d'intercanvi, pertal d'evitar que seguissin prenen-se malament que, de part ntra, era penyora de germanor entre col.lègues.

23 Desembre ~~1930~~ Aquest matí, a casa d'En Maspons i Anglasell hem Projecte de ~~l'~~ començat d'afinar un projecte que ja havíem tractat llibre mes d'un cop incidentalment.

Permor del Concurs de La Haia, se presentaren concursants a la Biblioteca del Palau de La Pau, demanant llibres per a situar-se principalment en el que afecta a la personalitat social de Catalunya que ha estat promotora del Concurs, en demanda de justícia.

Malauradament, ara ens hem adonat que, en aquella Biblioteca, manca aquest fons, i el mateix Director, Dr. Jacob Ter Meulen, ens sol·licita la remesa de material, cosa que ja hem començat a fer, tan En Maspons com jo, al mateix temps que ho recomanem als companys.

Semblant realitat, que nosaltres no havíem previst, ens recorda la necessitat de publicar un llibre, destinat sobretot a l'estrange, on s'exposin sintèticament els antecedents històries del poble català i la seva personalitat social, una mena de "vade-mecum" de Catalunya, que donés orientacions als investigadors i els senyalés el camí per a trobar les fonts documentals, segons l'especialització de cadascú.

~~20 Desembre~~ Encaminat an això, avui he portat an En Maspons un primer assaig d'index del llibre projectat, a fi de que l'estudii i el modifiqui com li sembli per tal de trobar la resultant més encertada.

Jo concebeixo el llibre seguint les fases històriques

1930 dividit en quatre parts. 1^a. part (fins al s. XIV) forma-
23 Desembre ció i expandiment del poble català, culminant en la civili-
lació Mediterrània. 2^a. part (s. XV a XVIII) decadència,
reis forasters, assimilació, l'Estat "versus" Catalunya,
persecució, etc. 3^a. part (s. XIX) Renaixença, romanticisme,
industrialisme, acció política. Prat de la Riba. 4^a.
part (s. XX): Mancomunitat. Postguerra. Dictadura espanyo-
la. Post-dictadura. La Catalunya contemporània on el cata-
lanisme uneix l'antic romanticisme floralesc amb la nova -
tesi de l'autodeterminació i el Dret Natural dels Pobles.

Clouria l'obra un Apèndix amb la Bibliografia, tan completa com fos possible.

També En Maspons m'ha ensenyat unes primeres notes se-
ves amb la visió del llibre. Ell el divideix en dues parts:
en la primera hi ha els antecedents històrics i en la se-
gona ell hi posaria una sèrie de treballs monogràfics fets
per especialistes i destinats als especialistes, a fi de
que coneguessin les deus on anar a posar llurs ulteriors
anerques.

An En Maspons li ha agradat més el meu projecte, però
s'espanta de la seva realització per manca de personal.

De totes maneres, va resultant que l'obra ha de ser
sintètica; un treball col·lectiu de diversos autors; centra-
da en el poble català com a fet humà diferencial i persis-
tent i, finalment, te de presentar una riquíssima Biblio-
grafía.

Hem començat a revisar el personal de col·laboració i
hem decidit parlar-los-en i demanar-los parer, després de
lo qual tornarem a digerir l'idea.

30 Desembre

Concurs de
La Haia

Obres rebudes

Toquem al terme d'admissió de treballs per el Con-
curs de La Haia, alguns dels quals son encara en camí,
segons notícies que en tenim, i que probablement no
arribaran fins a cap d'any.

1930 Actualment hem rebut concursants de: Washington, Paris, Manila, Marburg, Helsingfors, Napoli, Hamburg, Praga, Strassburg i Nijimegen (Holanda).

Entre els paquets rebuts, hi ha tres o quatre obres grosses, al menys per llur extensió. Ara manca solament que la valor científica sia proporcional al volum escrit.

Com a llenguatge domina l'alemany.

Tampoc manca la nota humorística, car en un treball de poca extesa i a més fora concurs per raó del tema que tracta, hi ha la divisa: "Olet pecunia?"

Al primer cop d'ull, fa l'efecte que certs autors s'han fixat massa en la capsalera que el Dr. Anzilotti va posar al nostre Concurs i, en canvi, no han meditat prou l'exposició que l'acompanyava.

Veurem fins a quin punt domina el dogmatisme estatal i si hi ha gaire gent que se recordi del poble, del qual solament pot derivar l'Estat.
 Llegiu a més en el número 100 de l'«Estat Social» d'aquest mateix any.

1931 Aquests dies hem rebut paquets de Paris, Lausana, Berlin i Bremen.

Concurs de La Haia Obres rebudes Estem esperant-ne un altre de Baviera, que ja fa dies ens varen avisar i amb En Maspons hem decidit publicar la llista total, de seguida que aquest sia arribat.

La majoria dels darrers concursants presenten feines de categoria.

22 Gener Pompeu Fabra M'ha vingut a veure En P. Fabra per a tractar del Butlletí de Dialectologia Catalana. encarrilament definitiu del «Butlletí de Dialectologia Catalana.

Originariament, aquest Butlletí fou un dels aspectes de l'activitat de la Secció Filològica I.E.C.